

Incipiunt capitula octauae distinctiōis.

Ratio quare in octaua distinctiōe de diuersis visionibus tractetur. ca. primū. **DE** sacerdote cui natiuitas Christi in somnis reuelata ē. c. ij. **ITEM** de sorore Christina et eadem natiuitate. c. iij. **DE** diuersitate somniorum. et visiōe spiritali. c. iiii. **DE** monacho qui Christum quasi recēter natum vidit cum Maria et Joseph capitulum. v. **DE** priore qui vidit stellam in nocte dominice natiuitatis super cantantes. c. vi. **DE** Richmunde que in epiphania Christum vidit in presepio. patris vocem audiens desuper. c. vii. **DE** virgine cui Christus apparuit in etate trienni. c. viij. **DE** predicta Richmunde. que dominū vidit in domo pōtificis inter persecutores. c. ix. **DE** virgine cui Christus frequenter vigilanti apparet in cruce. c. x. **DE** Daniele monacho cui Christus apprensus in cruce contulit gratiam lacrimarum. c. xi. **Q**uomodo intelligendum sit. Percussit petram zc. c. xii. **DE** Petro monacho de claustro. c. xiiij. **ITEM** de monacho eiusdem cenobij tentato in cuius aspectu crucifixi vulnera puncta sunt capitulum. xiiij. **DE** Christina monacha cui Christus crucifixus apparuit et senex perungens vulnera eius. c. xv. **DE** sanctimoniali tentata quam Christus complexus est. capitulum. xvi. **DE** duobus conuersis claustrī qui viderūt Christum in aere pendentem in cruce. ca. xvij. **ITEM** de conuerso de Lucka. qui vidit Christum cum quindecim religiosi in aere crucifixum. c. xvij. **DE** crucifixione religiosorum. c. xix. **DE** Conrado conuerso. qui i exthasi factus Christū vidit in cruce. c. xx. **DE** milite cui crux inclinauit. quia inimico suo pepercerat ob illi amore. capitulum. xxi. **DE** sanctimoniali cui crucifixus tenebras tēperauit. capitulum. xxij. **DE** nouitio cuius fronti crux impressa est. cum inclinaret ad gloria patri. c. xxiiij. **DE** monacho pittore. qui in parasceue mortuus est. capitulum. xxiiij. **DE** crucifixo ecclesie sancti Georgij in colonia qui cā panarium traxit. capitulum. xxv. **DE** vindicta in milites. qui hostes suos in ecclesia occiderunt capitulum. xxvi. **DE** vindicta dei in damianus qui fune crucifixus traxerunt. capitulum. xxvij. **ITEM** de concubiibus q̄s crucifixerūt. cum fugere vellent ad christianos. capitulum. xxvij. **DE** Christo qui in paupere conquestus est conuerso se fuisse percussum. capitulum. xxix. **DE** Henrico contracto monacho clarcuallis. qui in sonis vidit Christū in pectore suo obdormire. cū infirmus moreretur. capitulum. xxx. **DE** Theobaldo comite qui in figura leprosi Christi pedes lauit. capitulum. xxxi.

De episcopo qui leprosi nares lingens gemmam decidentes suscepit .c. xxxij. **I**tem de episcopo Salzburgense qui leprosum comūicans vomitū eius sumpsit. cum sacramentum eiecisset .c. xxxij. **D**e odore aromatico in pascha .c. xxxij. **D**e passione Christi .c. xxxv. **D**e sancto spiritu .c. xxxvi. **D**e henrico conuerso. et columba quam vidit super caput Hermanni p̄oris .c. xxxvij. **D**e monacho in cuius capite visa est columba cum legeret euangelium .c. xxxvij. **D**e sanctimoniali cui mentaliter ossum ē sacramentū sancte trinitatis .c. xxxix. **Q**ua similitudine electi dicantur membra Christi .c. xli. **D**e angelis .c. xli. **D**e virgine que per angelum liberata est a stimulo carnis .c. xliij. **D**e conuerso qui angelum frequenter vidit et dicendo gratiam perdidit .c. xliij. **Q**uid operetur āgelus bonus siue malus circa hominem .c. xliij. **D**e sorore christina. que vidit angelum presentatorem animarum .c. xlv. **D**e hominibus qui viderunt reliquias montis Suidinsberg transmigrare in Stromberg .c. xlvj. **D**e militibus templi. quos pagani videre non potuerunt duz horas suas dicerent .c. xlvij. **D**e patriarchis et prophetis .c. xlvij. **D**e monacho clareuallis qui sanctum Johānem baptistam diligit .c. xlix. **I**tem de sanctimoniali eisdem precursori dilectrice. capitulum. **D**e duobus sanctimonialibus contendentibus pro sancto Johanne baptista atqz euangelista .c. li. **D**e canonico Bunnense. quez sanctus Johānes baptista truit .c. liij. **D**e mercatore cui meretricē v̄didit brachium sancti Johannis baptiste .c. liij. **D**e dente eiusdem qui est apud nos et de virtutibus per eum factis .c. liij. **D**e apostolis .c. lv. **D**e femina fortilega. que sanctum Andreā repudiāuit .c. lvi. **D**e pelle vsina sancto Andree emptā per quā mare furens sedatum est .c. lvij. **D**e homine per sanctum Jacobum a suspensio liberato .c. lvij. **D**e Berardo milite quem dyabolus de ecclesia sancti Thome in india in momento trāstulit in terram suā .c. lix. **D**e dente sancti Bartholomei de quo sanguis exiit cum deberet diuidi .c. lx. **D**e femina que sanctum Judam contempsit. capitulum. lx. **D**e braxatrice ecclesie sanctorum Apostolorum cuius domus inter flammās miraculose seruata ē .c. lxij. **D**e Carolo ciue qui lapides ad fundamenta ecclesie eorundem Apostolorum obtulit .c. lxij. **D**e martiribus. capitulum. lxij. **D**e reuelatione martiris nostri. capitulum. lxv. **D**e sanctis ante alkazer in aere visis per quos Christiani adepti sūt victoriam. capitulum. lxvi. **D**e reliquijs martirum qui Bernardum in latere stimulauerunt cum illicite moueretur. capitulum. lxvij. **D**e dente sancti Nicolai in Bru Wilre. capitulum. lxvij. **Q**uare beatus Thomas canariensis plus ceteris martiribus miraculis choruscet. capitulum. lxix. **D**e freno per quod multa fiebant miracula cum eiusdem martiris esse

putaretur et non esset. capitulum. lxxi. **DE** confessoribus. capitulum. lxxi.

DE conuerso cui sanctus Nicolaus apparuit in choro. capitulum. lxxii.

DE fure quem idem confessor a patibulo liberauit. capitulum. lxxiii.

DE Adam monacho quem sanctus Nicolaus cum sancto Paterniano

ab infirmitate sanauerunt. capitulum. lxxiiii.

DE puero opilione cui sanctus Nicolaus mortem suam predixit. capitulum. lxxv.

DE tabula sancti Nicolai apud portetum. capitulum. lxxvi.

DE magistro Johanne cui infirmanti sanctus Martinus et sanctus Godehardus succurrerunt. capitulum. lxxvii.

DE Gerardo abbate claruallis cui sanctus Eucharisus socijs apparuit. capitulum. lxxviii.

DE virginibus. capitulum. lxxix.

DE Theoderico episcopo Liouonie qui sanctam Mariam magdalenam vidit et sanctam Margaretam virginibus assistere vidit cum eas velaret. capitulum. lxxx.

DE Arnolodo monacho Bilariensi quem sancta Maria magdalena tactu sanauit. capitulum. lxxxi.

DE abbatisa in houenc cui oculos sancta Luchildis curauit. capitulum. lxxxii.

DE imagine sancte Katherine ibidem. capitulum. lxxxiii.

DE osse sancte Katherine quod oleum stillauit. capitulum. lxxxiiii.

DE sacris tribus virginibus que de Folkenrode reuerse sunt Coloniā. capitulum. lxxxv.

ITEM de duabus virginibus vndecim milium que per reuelationem sunt inuenta et nobis donate. capitulum. octogesium sextum.

DE viatore qui de earum reliquijs miraculose obtinuit. capitulum. octogesium septimum.

DE conuerso quem sacra virgo in somnis osculabatur. capitulum. octogesium octauum.

DE osse equino quod de eorum reliquijs miraculose proiectum est. capitulum. octogesium nonum.

DE puella que ad himnum Te deum laudamus chorum psallentium in celum transferre vidit. capitulum. nonagesimum.

DE his que Hermanus abbas vidit de loco nostro. capitulum. nonagesimum primum.

DE Rudolpho qui illotis manibus timuit tangere aspersorium. capitulum. nonagesimum secundum.

DE monacho qui in excessu factus propriam vidit animam. capitulum. nonagesimum tertium.

DE sanctimoniali que propter defectum vnius pectancie mirifice consolata est. capitulum. nonagesimum quartum.

DE conuerso qui dicendo perdidit dulcedinem diuinitus concessam. c. xcv.

DE viatore prophetici spiritus qui apparuit Henrico conuerso. c. xcvi.

DE Rudolpho canonico de Aldensele cui viri candidi horas canonicas decantauerunt. c. xcviij.

Incipit octaua distinctio de diuersis visionibus.

Mirari poteris quare distinctionem diuersarū visio-
nū ad octauum distulerim locum. Non absqz ratiōe
et causa sacramenti noueris hoc factum. Sicut enīz
Christus in euangelio scalam cōposuit ex octo bea-
titudinib⁹. per quam celos ascendere possit omnis
Christianus. Ita in hac distinctione. scala erigenda
est ex totidem ordinibus per quaz humane visioni
condescendat celestis exercitus. Duo latera huius
scale duo sunt genera visionum corporalis scilicet et spiritualis. Ita tñ
vt per spiritualem omis visio intelligatur in qua solus spiritus operat̃.
Apollonius Que est visio corporalis? **Cesarius.** Cū aliqua dei dono
corpali⁹ vident̃ et p̃ illa aliquo signat̃ vt sic. **Helise⁹** vtoit curr⁹ igneos i
rapu. **Helie** et rex **Balthasar** articulos man⁹ scribētis i parietes. Hac vi-
sioe sepe āgeli nec nō et aīe s̃ctoꝝ in subiectis corporibus a mortalib⁹
oculis corporeis contēplantur vt postea dicitur sub exemplis. **Apollo-
nius** Que est visio spiritualis? **Cesarius.** Que fit per imagines sine cor-
poribus vt fieri solet in exthasi et in s̃ōnis. Sub hac cōprehēdam⁹ et visi-
onē intellectuālē licet multū ab ea differat quā quidā dicūt esse triplicem.
Enigmatica scilicet quā habēt viatoꝝes. presentariā qua vtantur ciues
et mediastinā quā habuerūt **Ad am** et **Eua** in **Paradiso**. **Apollonius**
Quid est visio intellectualis? **Cesarius.** Visio intellectualis siue mēta⁹
est. qñ nec corpora nec imagines rez videntur sed in incorporeis substan-
tijs intuitus mentis mira dei figitur potētia. In supremo gradu hui⁹ sca-
le locemus **Christū** qui deus est ⁊ homo. caput ⁊ origo s̃ctoꝝ omnium.
In secūdo gradu descēdēdo ordinē āgelozum. in tertio gradu ordinem
patriarcharū atqz p̃phetaz. in quarto gradu ordinē apostolorū. in quin-
to gradu ordinē martiz. in sexto gradu ordinē cōfessoꝝ. in septimo gra-
du ordinē virginū viduaz et cōtinētū. in octauo gradu visionē quarūli-
bet rerū miraculose apparētū. **Donitius.** Quali modo siue in qualib⁹
formis celestes spiritus vtrū sint angeli seu humani. mortalibus se viden-
dos exhibeāt. magis exēplis qz sentencijs scire desidero. p̃missa tñ prius
visione dei ac saluatoris dñi nostri **Ihesu Christi**. **Cesarius.** Inuoca
mecū spiritū sanctū qui ab ipso p̃cedit de cui⁹ etiā apparitiōe mirabili ali-
quid dicere p̃pono. vt qd̃ postulas digne valeā adimplere. Licet. idiuisa
sint opera s̃cte trinitatis. et patri filius. atqz vtriqz spiritus sanct⁹ credat̃.

cōsistēcialis nunq̄ tamē in s̄biēta creatura pater mortalib⁹ apparuisse reperitur qđ de filio et spū s̄cto dici non potest. **D**uas siquidē in Chri sti p̄sona naturas confitemur diuinā et humanā. **S**ecūduz illā lucem ha bitat inaccessibile in q̄ nemo eū vidit vnq̄. **S**ecūm istā humanā scilicet in terris est visus et cū hominibus cōuersatus. **V**isus est enī añ legē ⁊ sub lege a patribus h̄ i aliqua subiecta creatura visus est tēpore gratie in hu mana natura. **E**t licz semel ex virgie sit natus. nutritus ac lactatus semel a magis adoratus. ⁊ in tēplo p̄ntatus passus ⁊ a mortuis suscitatus. ascē ditqz i celū atramē vsqz ad diē iudicij eadem sacramēta mirabiliter quo dā modo reuocare nō desinit secūdm p̄dicta visionū genera suis dilecti. et electis nunc in infancia et puericia. nunc in adulescencia et iuuentute su am presentiam exhibēs sicut sequentia. declarabunt exempla.

Capitulum. ij.

Sacerdos quidā de domo nostra dū de sacramēto incarnatiōis Chri sti plurima cogitaret. nocte quadā per visū in natiuitate eius dē rapt⁹ ē i diuersorū. **I**n q̄ dū audiret qz virgo eēt pitura r̄ndit Chri stus semel natus est denuo nasci nō poterit. **S**i virgo hec paritura ē aliquis p̄pheta magnus de ea nascitur nō Chri stus. **V**ix verba finieat et ecce illa sine omni dolore pepit filiū pannisqz inuolutū monacho porri gebat. **Q**uē ille inter brachia sua colligēs ac deosculās. mysteriū itellerit ⁊ motu dulcedis illius euigilās p̄missas cogitatiōes tā iocūda visiōe re muneratas minime dubitauit. **E**cce visio hec spūalis fuit h̄ in s̄onis facta **A**liā hunc s̄biūgam visiōē quā discernere nō possum. vtrū in s̄onis siue p mentis excessum contigit propter diuersorum relationem.

Capitulum. iij.

Dominus venerabilē Chri stinaz virginē cui⁹ in precedētibus me moria habita ē i Burgis s̄ctimōialez visiōe sue natiuitatis leti ficare volēs. tpe quodā ei cū matre ⁊ Ioseph apparuit p̄nis in uolut⁹ et in p̄sepio reclinat⁹. **E**rāt enim h̄dē p̄niculi lanei et albi a p̄nis sorozū nihil differentes. fascia vero qua mēbra eius ligata erāt gr̄ici co lozis videbatur. vides quāta humilitas. quanta pietas in dei filio! **P**an nos suos p̄nis ordinis cōformare dignatus est. vt āplius illa de suscep to habitu gratularet. **S**imile habes in supiozi distinctiōe capitulo. xvi. vbi dñō Chri stiāo de claustro moziēti i cuculla cū matre apparuit. **A**pol loni⁹. **Q**uod gen⁹ visiōis videt tibi p̄cellere illud. s. qđ fit i s̄onis. siue quod fit in excessu mentis. **C**esari⁹. **E**t plenius de hac questione te expedire

Octava
p̄dictam
Dominus
ratione illi
modis se
merito
at nō dū
qz r̄ndit
lato. s̄cti
nos. **I**lla ē
portare m̄
siles r̄ndit
cod. qui int
interpretat
bonyamin
fit infirmus
apostolus
pus nō dū
pocal. mag
u qđ ma
nō visiō
iudicare d

In
bo
tēs ad que
spūm eū
eudāct
natiuitatis
vice. ⁊ illi
tunc p̄sum
tūlure dū
vna cepet

ualeam diuersas somniorum causas tibi distinguam.

Capitulum. iiii.

Homniū quāquā sit ex reliquijs cogitationū et curis. quāquā ex crapula quāquā ex inanitione ventris. quāquā ex illusionē et fantastica imaginatiōe inimici sine precedēte cogitatiōe. quādo quāquā ex pmissa cogitatione illusionē secuta. quāquā per reuelationem spiritus sancti. que multis modis fit. et ē hoc genus somnii dignissimū. Nec tamē minus imo magi. meritoriū ē. si cogitatio sancta precesserit. Igitur quocunquā modo visio fiat nocturna meo iudicio illa que fit per mētis excessū antefertur quā certior quā rarior. quā iocundior. Prior visio quā de celestibus ē proprie dicitur reuelatio. secūda contēplatio. In vtraquā homo moritur exterior. et viget interior. Illa ē infra rationē et ideo habet meritū. ista supra rationē vñ magi. pertiere videtur ad premiū. Quādo mens per cōtemplationē in deū vadit sensus rationis deficit. Hinc ē quod in ortu benyamin Rachel moritur. Rachel qui interpretatur visū principiū. designat rationē. Benyamin cuius interpretatio ē filius dextere. cōtemplationē. Rachel vero in natiuitate benyamin moritur. cū de ratione celestium cōtemplatio nascitur. Quāte sit infirmitatis sēsus rationis mēs intra se experitur. Quod si verū nō cēt apostolus excessū suū manifestās nō diceret. Siue in corpe siue extra corpus nescio deus scit. **A**pollonius Licet visio spiritualis dignior sit corporali. magis tñ me delectat audire exempla de ista quā celestes spiritus siue quod maius ē ipsū creatore spiritū oculis corporeis posse videre omnib' visionibus añpono. **C**esarius. Visionem nunc tibi referam de quā iudicare debes vtz spūalis sit an corporalis est eiz de natiuitate Christi.

Capitulum. v.

In clauastro monach' quōdam in magna erat deuotiōe et videbat bonā dei manū super se habere. Erat quippe in opere manū strēnuus. in oratiōe psalmodia deuotus. potens ad vigilādū et feruēs ad quodlibet iniūctū. Cūquā tā bonū circa festū oīm scōrum habuisset spūm eiusquā nullū aut modicū per plures dies sēisset detrimētū. cepit nō tā audacter quā reuerēter a dño precib' exigere vt euz in festo sue sanctissime natiuitatis qualicūquā cōsolaret visitatiōe. Aderat iā vigilia natiuitatis dñice. et ille nec dū tepuerat a deuotiōe nec a supradicta defecerat intentione psumēs et pflagiens aliquid de diuina dignatione. De nocte autēz vbi surrectum ē ad matutinas tātus torpor inuasit corpus ei' et aiām ei' vt etiā teperet eū viuere. Intrauit tñ chorū cum alijs nil psallere valens

aut volēs **D**ulcissimā illā solemnitatē ex toto vt sibi videbatur amissur^{us}
a desiderio suo frustratus. **A**ccessit vero ad eū alius monachus inueniens
vt pro ipso respōsoriū decimū cantare debuisset. **A**t ille nō infirmitate p^{er}
peditus h^{ic} desidia deuictus signuz refutabat. **S**ic ergo felices illas vigili
as et solēne gaudiū infelici torpore trāsigebat. quippe quez non psallere
nec ad rñsoria surgere licebat. **I**n decima lectione sedebat. sibi vigilās q^{ui}
dē h^{ic} clausis oculis ⁊ cogitabat suas molestias in amaritudine animi sui
Dicebatqz sibi secū ratiocinādo. **E**cce sic ⁊ sic habuisti. hec et hec petisti
vbi nūc est illa deuocio vbi spes illa et pia de diuina pietate presumptio.
Quid nūc agitur tecū? **E**t adiecit. **P**ecieras vt aliqua tibi reuelatio fierz
Et si modo fieret quid potissimū videre eligeres? **U**tique dñm **C**hristum
vel dulcissimā eius matrē aut certe ambos simul. **C**ūqz h^{ic} et huiusmōi
cogitationibus occupatus sederet vigilās vt supradictū ē h^{ic} clausis ocu
lis lector dixit **T**u autē dñe. **E**t cātor surgens. subiūxit respōsoriū. **B**n
dictus qui venit in nomie dñi. **E**t ecce astitit añ illū torpētē monachus
matrona quedā reuerēdi vultus ⁊ incōpabilis pulchritudinis habēs in
brachio infantulum adeo puulum quasi recēter natū. inuolutū fasciolis
vilibus valde ⁊ abiectis in tantū vt etiam super vilitate earum ille cōpas
sionē conciperet. **E**rabat autē quasi retro ipsam senex amictus pallio. in
dutus tunica ⁊ pilleus nō acuminatus super caput eius que omnia vide
bantur esse de lana alba ⁊ munda vultū tamē senis videre nō potuit sū
pillei impediēte. **V**idit etiā fūsum eū licio pendere a latere matrone sed
colū vidisse se nō meminit. **V**idit et qz clarius videre voluit qz vidit nihil
vidit. **A**perit enī carnales oculos et gloriozā illam visionē perdidit. **E**t i
tellexit qz beata virgo fuisset illa matrona. infans **C**hristus. et senex **J**o
seph. **E**t recepit in illa hora spiritū suū bonū ⁊ reliquū sancte solēnita
tis transegit in gaudio magno. **A**nno gratie. m. cc. xiiij. facta est visio hec
Apolloniū. **Q**uia genus huius visionis discernere nō valeo ad tuum
illud examen transmittō. **C**esariū. **E**xpertorū esset talia diffiniri. **Q**d
si dixerō visionem istā fuisse spiritualem obijcitur qz nō sit in somnis facta
quia monachus tūc vigilauit. neqz in exthasi quia sensuum exteriorūz co
tempore bene compos fuit. **I**tem si iudicauerō illam corporalē rñdes
qz oculis corporalib^{us} clausis corporaliter videre non potuit. **Q**uid ergo?
Audi de hoc meam opinionē non assertionem. **Q**antum ex alijs visioni
b^{us} colligo. corporalē vidē si potuit qz lucidū **C**hristi aspectū cuiusqz celesti
ū tā subtilis palpebrarū prohibere nō potest paries. **H**inc ē qz iclusa que
dam cum a sathana sub specie angeli illuderetur frequentius et hoc cui
dam sacerdoti litterato confessa fuisset. volos illius non intelligens. **R**n/

H saluano
pericore
cum vid
cut inelli
pus obē
calpi die
na. Et in f
victa tibi
videre m
sti natum
lonius. f
infancia a
nes quas

Q uibus frequ
in monte la
Responso
ozans in et
pro positu
tationem
his excenti
rebolter del
timum in
qz uantū fu

dit ille. Cū denuo tibi apparuerit oculos claudere. Si āgel^o fuerit dñi bon^o nō min^o eū videbis. Si vero mal^o illū ita videre non poteris. Quod verū esse didicit experimento.

Capitulum.vi.

Hlteri cuidā sacerdoti supradicte domus tūc priore existēte. dñs sub alio typo natiuitatis sue misteriiū oñdit. Cū in quarta dñica aduētus cātoꝝ rñsoꝝiū Intuemini quātus sit iste. qui ingrediē ad saluandas gentes incipet et pars cōuentus ad libzum stans inceptum periceret. in choro abbatis sup formā cui cantātes innitebāc circulū lucidum vidit ⁊ in circulo stellam clarissimam radiātem. Et mox intellexit sicut intelligere debuit q̄ stella eadē designaret chzistū Circulus vero lucidus orbē terrarū illius aduentu illuminatū. Se stellā esse testatur in apocalipsi dicens. Ego sum radix et genus Dauid stella splendida ⁊ matutina. Et in sancto euangelio se appellat lucē mūdi. Hec d̄ Chzisti natiuitate dicta tibi sufficiant sciasq̄ me hanc visionē ab eius ore audiuisse. qui eam videre meruit. Porro q̄ glorioza visio cuidā sacerdotū nostrorū in Chzisti natiuitate de Chzisto sit ostensa audies in distinctiōe sequēti. **A**polonius. Precor vt gradatim ascendas de festiuitate ad festiuitatez. et de infancia ad iuuentutem nostri saluatoris. **C**esarius. Sic faciam visiones quas in illis et de illo factas noui tibi recitando.

Capitulum.vij.

Uirgo quedam circa hoc triennium defuncta est Richmundis nomie habitu secularis sed vita religiosa valde ac spiritualis Jeunijs et obsecrationibus semper vacabat mente sepissime excedens. Ita vt celi secretis interesset et celi regem cum celi ciuibus frequentius videret. In quadam solemnitate Epiphaniarum cum in monte sancte Walburgis interesset matutinis et abbatisa inchoasset Responsoꝝium duodecimum scilicet In columbe specie. Illa vigilans et orans in recessu facta Christum infantem pannis inuolutum et in presepio positum coram se vidit et circa illum quasi thronum aereum ad similitudinem iris. Eratq̄ ex vtraq̄ parte eius multitudo angelorum manibus extensis eum adorantes et oculorum suorum acies in illum indeclinabiliter defigentes. Nec mirum. Ipse est preciosus ille forma pre filijs hominum in quem teste apostolo angeli concupiscunt prospicere. Cum q̄ ventum fuisset ad locum illum paterna vox audita est. non conuentum

illa beata in qua tunc temporis sensus exteriores defecerat sed patres audiuit dicentem. **H**ic est filius meus dilectus in quo mihi bene complacui. Erat enim dei filius et hominis tanti decoris et vox patris tanti dulcoris ut exprime mihi non sufficeret. **R**equisita etiam a me quales essent effigies angelorum respondit. Staturas habent humanas facies virginibus simillimas genas ad instar rosarum rubretes et in reliquis membris intectis niue candidiores. **A**lias etiam adhuc retulit visiones quas locis competentibus replicabo. **D**e festo vero purificationis habes in distinctioe superiori. c. xx. visionem mirificam virginis de **Q**uidone. **A**pollonius. **I**puto huiusmodi reuelaciones quandoque ex affectu orationis obtineri. **C**esarius. **H**oc certissimum est

Capitulum. vii.

In Francia virgo quaedam Christum in etate trium annorum. quam iam loqui per naturam poterat. videre desiderans. hoc ut fieret precibus instabat. Erat enim tam perfecte vite ut non immerito talia presumere et exaudiri speraret. **D**ie quadam cum dicta missa ipsa populo omni egresso sola in ecclesia moram faceret et oraret infantem quasi triennem circa altare deambulante conspexit putans a matre illum ibidem neglectum. Erat enim speciosissimus. et tante gratie vultus eius. ut in illius aspectu delcanta ad se vocaret et manibus demulceret sic dicens. **D**ic mihi bone pucule ubi est mater tua? **Q**ui dum ei nihil responderet. estimans illa utpote infante eum non dum posse fari. **B**urrit. **N**osti dicere pater noster tuum? **A**d quod dum non responderet ut prius. **A**diecit. **D**ic post me **A**ue Maria gratia plena dominus tecum est. **E**t dixit post eam infantulus eadem verba tam hilariter et tam distinde. ut illa miraretur. **S**imiliter factum est de clausula secunda. **B**enedicta tu in mulieribus. **C**um vero ei proliceret. **E**t benedictus fructus ventris tui. totius humilitatis magister sua inspiratione sciens scriptum **N**on te laudet os tuum sed alienum. eandem clausulam dicere noluit. sed mox illa intente per orationem formam celos penetravit. **T**unc primum virgo venerabilis se ex auditam intelligens. gratias egit Christo qui tam celeriter impleuit desiderium suum ex semetipso. **I**pse reuera dominus **I**hesus est fructus ille benedictus. **D**e quo psalmista cecinit. **E**t erit fructus terre sublimis. fructus terre filius Marie **B**enedixisti inquit psalmista domine terram tuam **N**on poterit gignere terra benedicta. nisi fructum benedictum. **A**pollo **n**ius. **D**ignum mihi nota videtur. quod dominus orationem proprio ore editam recitare renuit. et in verba quibus matrem beatificare videbatur. mox erupit. **C**esarius. **E**xemplum nobis dedit ut et ita faciamus. **S**ermonem iam in longum protraximus tam in presenti distinctioe. quam in precedentibus de apparitione infantie saluatoris. **C**lis

nunc aliquas audire ex illis visionibus. quibus se ostendere dignatur suis amicis in etate perfecta. **A**pollonius. Volo et desidero. et maxime tamen de illius passione. **C**esarus. Bene moueris. Passio enim diuina prima est solemnitas post purificationem. Ipsa est festum appreciationis. Per ipsam tartarus est destructus. Paradisus apertus. captiuitas captiuata. mors euacuata. Passio omnium tribulationum humanarum est antidotum. Contritionem excitat. lacrimas producit. tentationes compescit.

Capitulum. ix.

Dedita Richmudis tempore quodam ut puto diuine passionis. cum de ipsa meditando valde coteretur mente excedens mox per spiritum in domum quandam amplam et hyemalem rapta est. in qua saluatore stante vidit nudipedem et quasi captiuum et circa illum multitudinem iudeorum. Stabat enim demisso vultu sola tunica indutus atque discinctus manibus etiam demissis. Tunica eius flauum videbat habere colorem et sicut ipsa mihi retulit in diuersis angulis domus deni ac duodeni ad instar cycnarium congregati susurrabant. de morte illius tractantes. Erat eorum domus summi pontificis. in qua acta sunt sanctae historiae. que huic acille dei omnia sunt spiritualiter. Quantum huiusmodi visiones mentes religiosas compungant visio sequens ostendit que corporalis est.

Capitulum. x.

Super virgo quaedam religiosa licet adhuc in habitu seculari posita superiori nostro Bertaco cum multis lacrimis retulit. quod saluatore in cruce pendente crucis vulneribus videre soleat. Nec minus ait illum video. si passione et dolore vergente oculos clausero. Ecce hic habes euidentem argumentum. quod visio illa de qua dictum est superius capitulo quanto fuerit corporalis vera iam dicta ex eisdem visionibus tantum proficit ut de diuina passione neque cogitare neque loqui possit sine lacrimis et contritione. De autem de eadem beatissima passione quasi de fronte torrentes lacrimarum deriuentur. sermo sequens declarat. **L**acrima quae cito siccat. torrenti comparatur. **Cap. xi.**

In claustris sacerdos quidam annos paucos defunctus est homo simplex et illiratus Daniel nomine. vite satis dure. Oronibus et ieiuniis infatigabiliter operam dabat. omnes pitacias sibi appoitas recusabat. **H**ic cum vice quadam piscem sibi ab abbate missum refutasset. sequenti nocte in choro dyabolus pro se vidit assistere. et piscem quem ipse despererat manducare. Pro qua inobediencia corporaliter quidem satisfecit. sed non plene ab obstinate recessit. **P**ost vero in agone. sensibusque iam vniuersis per mortuum. sola in oratione

labia mouebat. et mor pectus non audiebatur. et sic vltimū in psallēdo spiri-
ritū reddidit. **Iste Daniel** multas reuelatiōes habuit. multa vidit. h̄ pau-
ca innotuit. **Cōfessus** est tñ tribus vicibus sibi dñm apparuisse. **Prima** vi-
ce in cruce añ graduū presbiterij. **secūda** in cādidis vestibus añ manus al-
tare. **tertia** in ignea forma desup altare. **Cui cū saluator** diceret. puto qđ
i prima fuerit apparitiōe **Daniel** pete a me quod vis et fiet tibi. **Ille** sicut
mihī retulit quidam senioꝝ dom⁹ illius. **Respōdit**. dñe sufficit mihī gr̄a
tua. nil aliud a te peto. nisi tñ vt lacrimas habere possim. quociēs passi-
onis tue fuero recordatus. **Et dñs**. habeas tibi hāc gratiā. **Ab illa** eiz
hora sicut audiui. qñ passiōem Christi cogitare aut loqui cepit. mor lacri-
me eruperunt. **Nec mirum**. **Christus** **Ihesus** ipse ē silex ille limpidissimus.
qui aquas indeficientes filijs Israel ministravit i deserto. **Bibebāt** oēs
de spiritali cōsequēte eos petra. petra antē erat **Christus**. **Apollonius**
Quomō ē intelligēdū hoc qđ in psalmo legiū. **Percussit** petrā. et fluxerūt
aque. abierūt in sicco flumia. **Cesarius**. **Nota** ē de hoc historia. allego-
ria satis vltata. **Idcirco** tibi dicē volo. qđ pñti visioni congruat. et men-
tem tuam moraliter edificet.

C Capitulum. xli.

Percussit petrā i. **Secūdu** tropologicū. i. moralez intellectū **Moy-**
ses homo ē claustralis. quē regis filia. i. gratia diuina misericordi-
ter tulit de flumine vite secularis. **Interp̄tatur** enim **Moy**ses. sūp
tus ex aqua. petra cordis ē duricia. vīnga crux dñica. percussio. passionis
Christi recordatio. **Petre** scissio cordis est cōpunctio. **Bis** **Moy**ses vt le-
gitur percussit silicez. et tūc primū pfudit aquā. **Primus** idus p̄inet ad pas-
siōis Christi mēoriā. **secūdo** ad passiōis op̄passiōez. **Jude** silicē semel percussit
qz Christū passū qñqz cogitat. h̄ nō cōpatitur. et ideo cor eius scindi non
potest ad lacrimas. quib⁹ abluat sua peccata. **Tu** vero si cogitatiōi op̄as-
siōem addideris. petrā bis percussis. et vir eē poterit qñ cor tuū scindaē ad
cōpūctiōē. et flumia lacrimaz ide erūpētia p oculos creāt. atqz p maril-
las decurrētia. quasi i sicco flumia etiā ipetu suo terrā infūdāt. **Apollo-**
ni. **Placet** qđ dicis. **Cesari**. **De** Christi passiōe medicina sit contra tē-
tationes dicam
tibi exempla.

C Capitulum. xlii.

Herat in predicto claustro quod alio nomine **Hemmenrode** di-
citur. **Juuenis** quidam bone indolis et laudabilis ad modum
conuersationis. **Petrus** nomine de confluentia oriundus cui cre-
berrimas dñs deus fecit consolatiōes. **Quedā** ex h̄is q̄ dicitur sū de illo

superi tibi recitauit quod idcirco replicare dignum duxi. quod postea eandem plenius
 et verius a quodam eius confratre familiarissimo cognoui. Nam audiuit alii
 quoties voces psallentium in sublimi. Quodam etiam vice cum ministraturus
 domino Karolo abbati quodam vilarienti confessionem dixisset et absolutionem
 de more deuotius acciperet. Audiuit vocem de celo dicentem sibi dimissa
 sunt omnia peccata tua. Alio etiam tempore cum sacriste missam celebraturo
 ipse astaret. et lampas extincta fuisset lumen aliunde afferre volens. sed angu-
 stia temporis preoccupatus non valens flatu lampadem reaccendit. Sane hu-
 ic iuueni studium erat semel in die ad minus reuoluere et recitare sibi sanctis-
 sima et dulcissima passionis Christi improperia. gratiarum spiritualium ef-
 ficacissima incitamenta. In quo studio tantam per dimidium circiter annum. diffi-
 cultatem passus est. ut quasi non sibi valere huiusmodi meditationes arbitrari
 debuisset. Tandem cum perstitisset pulsas et illatas sibi iniurias et difficultates
 indefessus affregisset. secreta illa Christi violenter intrauit. ac deinceps si-
 ne difficultate. et quasi ad manum paratis quotidie epistolis. meditationi-
 bus illi suauissimis cum magna iocunditate visus est. In canone quoque non
 magnopere curabat orare. sed de passione Christi meditabatur. habere
 item in desiderio. et tam humiliter quam vehementer optabat reuelare si-
 bi diuinitus aliqua imagine vultum saluatoris. ut cum meditari debuisset
 ad eundem vultum quasi conspectum et bene cognitum. facilius intuitum mentis
 imaginarie dirigere posset. Et dominus qui hoc ei inspirauit desiderium. non
 fraudauit eum a desiderio suo. Laborabat ergo mirabili ac multiplici luxu-
 riantis carnis molestia dyabolo interitum. hoc domino perfectum ei de temptationi-
 bus ordinante. Unde cum quodam tempore in angulo chori conuersorum diuti-
 us et deuotius orationi incubuisset. diuinum implorans auxilium ne sineretur
 labi in peccatum. post horam surrexit et recessit. Siquidem in memoriam ei venit
 quod aliud quid agere habebat ex precepto. Ascendens ergo per stalla. transi-
 tum habuit per ante altare infirmorum et conuersorum. Ubi cum peruenisset
 veniam celeriter accepturus coram altari et abscessurus. sub lampade se
 humiliavit et ecce ibi dominus Iesus stans ante eum vel potius quasi
 pendens in cruce. Qui proximissima brachia sua abstrahens a cruce seruum
 suum amplexatus est et tanquam precordiale sibi in signum mutue fami-
 liaritatis eum ad pectus suum attrahendo strinxit. tentationesque illius
 validissimas stringendo compescuit. Sane cum terre procumberet
 optime sui compos erat. sed felici illa visione ita a sensu suo abstractus
 et ita dulciter affectus est. ut non plene scire potuerit. utrum corporeis oculis
 an solo spiritu reuelationem illam recepisset. Atque cum multas tam ante quam post
 solationes acceperit. bene tamen fatetur quod ista supergressa est vniuersas. Tantam

siquidem acceperat gratiarum a domino. vt infra matutinas vir aliqua hora oculi eius sicarentur. Huius rei testis sum ego. qui iuxta illum ad psalmodiam stabam aliquanto tempore. Ita enim seruebat in Christi passione. vt spe martiri Theodericum episcopuz Liouonie sequeretur sine abbatis sui permissione acceperat ille auctoritatem a domino Papa Innocentio. secum ducere omnes qui ire vellent ad propagandum vineam domini sabaoth populo barbaro. Adhuc vt dicunt viuit et ex precepto abbatis sui parochiam in Liouonia regit. vbi predicat et baptizat. multos q̄ tam verbo q̄ exemplo edificat et in fide confirmat.

Capitulum. xliii.

In supradicto claustro alius quidam frater magnam longamq̄ tentationez habuerat dicentibus cogitationibus suis vt heremita fieret. Ad eo hac tentatione deuictus fuit. vt aliqua etiaz loca perlustrauerit explorans aptum sibi habitaculum. Tandē conuersus ad beatam virginem ei se totum commisit ipsam sibi ipsi pro se fideiussorem constituens q̄ quicquid ipsa suggessisset hoc ille sine cunctatione aggredere. Cumq̄ ad beatam virginem sub hac conditione sepius recurret quadā vice oranti ei coram altari vox insonuit dicens. fideiussorem me cōstituisti. ego me absoluere volo. Ille vero erigens se vidit viruz venerandi habitus ante altare assistere crucem in manu tenera crucifixā sctā quinq̄ vulnera digito superinducere et sic videnti dicere. Sic omnis qui ordinem istum quem professus es seruauerit. domino nostrum perungit sicut me vides facere et sic ille a tentatione sua liberatus est.

Capitulum. xlv.

Beate memorie Christine de volmunsteine cuius supra memini. etia crucifixus apparuit et homo senex iuxta eū qui ex pice qua in māu habebat perungebat vulnera illius. Huius tñ visionis discernere nō valeo.

Capitulum. xlii.

Ateri cuidaz sctimoniali ordinis nostri quā nominare nolo. tpe quodā cum esset grauissime tentata. dñs Ihesus Christus toti ecclesie spōsus visibiliter apprens. amplexatus est eam. et omnez illius turbationem in magnā cōuertit tranquillitatē. Ecce hīs omnibus exemplis habes. q̄ visio dñice passionis nec non et meditatio atq̄ compassio. maximum contra tentationes sit antidotum. Sunt et in illa multiplices consolationes sicut subiecta declarabunt testimonia.

Capitulum .xviij.

Duo cōuersi in ihēmenrode in quadā **S**rangia eiusdē domus q̄
dā tempore manebāt **S**rabāt autē simul vice quadā ⁊ hora com-
pletorij deo sue seruitutis p̄sum persoluebant. **D**icto cōpletorio,
respicēs vnus ad celum vidit in sublimi crucē splendidā. ⁊ in ea dñm cru-
cifixum **E**rat autē crux illa adeo splendida. vt ab ipso sp̄dore se inuicez
cōuerentur clarissime **N**am alias tenebre erant super faciem terre **E**rat
eni hyemis tēpus **E**t qz loqui nō licebat. signū fecit alteri quasi interro-
gans. si aliquid videret? **A**t ille nihil videre signauit tūc ipse signū illi fecit
vt genua flecteret et oraret. **Q**uod cū fecisset ābo simul. erectus post pu-
sillū tante visionis factus est socius ⁊ testis. **A**mbo adhuc vt puto viuūt
nec licet prodere noia illozū. **A**pollonius. **Q**ue tibi videtur causa fuisse
tante visionis conuersorum eozūdem. meritum an culpa? **C**esarus. **S**i
p̄ter eos visio eadē facta est. alterū videt causa fuisse. bona videlicet vt
ta. vel culpa aliqua siue vtrumqz. **H**oc verum esse vel posse esse verum vi-
sio subsequens declarabit.

Capitulum .xviii.

In Lucka domo ordis nostri cuius in superiore distinctiōe memi-
ni capitulo .xxiij. cōuersus quidā est. sicut ab **A**dām eiusdē dom-
monacho didici. vir bonus et disciplinatus **R**odolphus nomie
cui diuinitus multa reuelantur. **I**hic cū nocte quadā dictis matutinis aī
lucem sub diuo staret. et orationes aliquas diceret. **C**hristū in aere cruci
affixum p̄dere vidit et circa eum .xv. homines singulos in singulis cruci-
bus. **E**x quibus decē erant monachi. ⁊ quinqz cōuersi. oēs ei bene noti vt
pote congregationis sue professi. **I**ta aer fuerat illuminatus ex christi p̄-
sentia vt singulos plene discerneret. **C**umqz stupefactus staret ob tam mi-
rabilem visionem. **D**ominus de cruce clamauit. **N**osti **R**udolphe. qui sint
hij quos circa me vides crucifixos? **R**espondente conuerso. **N**oui domi-
ne qui sint. sed quid sit quod video prozū non intelligo. subiunxit domi-
nus. **H**ij soli ex omni congregatione mecū crucifixi sūt. mee passioni vitā
suā confirmantes. **A**pollonius. **I**n quo se illi cōfirmauerūt? **C**esarus.
Atiqz in obediētia. in paciēcia. in humilitate. in abrenūtiatione tocius p̄-
prietatis p̄prie volūtatis. **H**ec ⁊ hīs similia monachos martires faciūt
in quozū p̄sona p̄ psalmistā dicit. **Q**uī propter te mortificamur tota die.
estimati sum⁹ sicut ouis occisiōis. **E**cce crux. de qua i euāgelio dicit ipse cru-
cifix⁹. **Q**ui nō tollit crucē suā q̄tidie. ⁊ sequit me. nō ē me dign⁹. **D**ō dicit se

mel sicut Petrus sed quotidie sicut Anthonius. Sicut didici nup a predi
cto monacho. omnes illi. xv. adhuc viuunt. excepto vno qui ia dormiuit
in dño **A**pollonius. Nemo claustralium visionem hanc ignorare debet
Cesarius. Veru dicitis quia multi putant se esse monachos et non sunt. ore
et non vita dicentes cum apostolo. Mihi autem absit gloriari nisi in cruce dñi
nostri ihesu Christi. per quem mihi mundus crucifixus est. et ego mundo
Apollonius. Dic queso quomodo sit nobis intelligendum. quod idem apo
stolus dicit Qui autem sunt Christi carnem suam crucifixerunt cum vicijs et
concupiscentijs? **C**esarius. Secundum precedentia videt sic intelligendum.

Capitulum. xix.

Hostolus enumeratis operibus carnis. cum exposuisset fructus spi
ritus subiunxit. Qui autem sunt Christi etc. Duplex est religiosorum cru
cifixo. hominis interioris per alienarum compassionem. et hominis ex
terioris per propriam carnis mortificationem. Crux dicitur a cruciatu. Crux
monachorum rigor ordis est. tum propter vigilias et orationes. tum propter
ieiunia et castigationes. tum propter silentium et opera manuum. tum propter
carnis continentiam et vestimentorum stratumque duriciam. Qui autem sunt Chri
sti? qui cum apostolo dicere possunt Christo Confixi sumus cruci carne suam
crucifixerunt. id est cruci affixerunt. cum vicijs opum et concupiscentijs desideriorum
pugnantes. Non ponuntur illi duo genitui plurales instrumentaliter sed pas
sive. eo quod per virtutes in carnis marceratione mortificentur. Tres clau
ibus corpus monachi cruci debet esse affixum. tres sunt virtutes. per quas
teste Iheronimo martires efficiuntur. scilicet obedientia. paciencia. humi
litas. Manum monachi dextram configat obedientia sine murmuratione. sinistra
paciencia sine simulatione. Clauum obedientie impellat amor superne liberta
tis. clauum paciencie timor pene gehennalis. Pedes illius vero humilitas
configat. ut non solum prelati sed et fratribus se propter Christum subiciat. ut
dicere possit cum psalmista. humiliatus sum usquequaque domine. Et in alio
loco. Imposuisti homines super capita nostra. duo pedes. duplex est sup
bia mentis scilicet. et corporis. Et licet superbia caput sit omnium vicio
rum non tamen incongrue per pedes qui in fine sunt partes corporis. quan
doque designatur. Quod enim valde odimus et despiciamus. hoc pedibus
conculcamus. Unde Josue filius israel ut colla regum calcaret. precepit
Apolloni. Satis mihi placet quod dicitis. nunc residuas dominice passionis visi
ones explana. **C**esarius. De dominice suae passionem nunc ad consolationem. nunc
ad correptionem iustis omnium **C**apitulum. xx.

Qonuersus quidam apud nos ante annos aliquot defunctus est vir bonus ac timoratus nomine Conradus. Ipse est qui vidit in dorso fratris Wilhelmi serpentem cum in choro dormiret. sicut dictum est in distinctione quarta capitulo xxxij. Hic tempore quodam cum in domo nostra Dollindorp cui preerat. solus esset et magnam cordis sui defectum sentiret. ait intra se. **O**h miser debes sic mori sine homine. **V**ix verba fini erat et in extasi ruens. ecce saluatorem coram se in cruce pedentem vidit. **Q**ui ait. **C**onrade vides. quanta propter te sustinuerim! **N**oxque post verba consolationis adiunxit. **O**mnia opera tua bene placet mihi. vno tamen excepto. **Q**uibus dictis conuersus ex visione tam salutifera confortatus ad se rediit et cum oculos aperiret ut eum quem spiritu viderat cerneret visio disparuit. **R**equisitus a fratre **R**ichardo conuerso religioso. cum ei recitasset visionem si dominum aliquo interrogasset de eodem opere. respondit. **N**on iam dictam preteritis necessitatez. **A**pollonius. **Q**uid est quod saluator in viro sancto opus reprehendit quod tamen ei innotescere noluit? **C**esarius. **P**uto quod illud de omnibus suis operibus voluerit esse sollicitum. ut dum vnus nesciret. de singulis timeret. **I**dem ante mortem suam confessus est abbati nostro. quod voces angelorum nocte quadam audierit in celo. **O**bjit autem in ipsa dulcissima festiuitate assumptionis domine nostre. ipse ut spero precibus cui deuote seruierat. die tali de terra. assumptus in celum. **N**on solum consolatio est in Christi passione imo etiam in sacris imaginibus que eandem beatam passionem representant. **N**am honorantes illas Christus honorat et remunerat punit iduotos et negligentes.

Capitulum xxxij

Quibus nostris in puicia nostra sicut audiui. miles quidam alterius cuiusdam militis patrem occiderat. **C**asu accidit. ut occisus filium occisorum caperet. **Q**uem cum in vlcionem patris extracto gladio trucidare vellet. ille pedibus eius prostratus ait. **R**ogo vos domine per honorem sanctissime crucis. in qua deus pedes miseris est mundo. ut mei miseremini. **Q**uibus illi copulatus cum statim et quod facere vellet. deliberaret. inualecente misericordia hominem leuauit et ait. **E**cce propter honorem sancte crucis ut mihi qui in ea passus est peccata mea indulgeat. non solum tibi culpam remitto. sed et amicum ero. **D**editque ei osculum pacis. **N**on multo post idem miles cruce signatus mare transiens. cum ecclesiam domini sepulchri alijs peregrinis viris honestis de sua prouincia commixtus intraret. et ante altare primum transiret. imago domini corporis illi satis profunde inclinauit de cruce. **H**oc cum aliqui ex eis considerassent nec tamen sciret cui tantum honorem exhibuissent. **E**x consilio singillatim reuersi sunt. nec tamen alicui eorum inclinatum est nisi patri. **T**unc .y.i.

causam sciscitantes. cum ille diceret se indignū esse tāto honore. q̄ supradicta sūt mēorie occurrerūt. Que cū fratribus retulisset. mirati sūt de tanta dei hūilitate sciētes imagis ei⁹ icliatiōez factā fuisse p̄ gr̄arum actione.

Capitulum. xxij.

Soz quedā ordinis nostri capellam oratorij ingressa. cum ante altare coram crucifixo psalmos legeret. et cum tarde esset custos illam ibi esse nesciens. ostiū forinsecus clausit et recessit. Quod cū illa intrinsecus audiret nec tamē pulsare presumcret. ibidē p̄notauit. Et sicut ab eius ore audiui. radius quidā ad instar stelle de brachio exiens crucifixi. tñ ei luminis prestitit. vt in tenebris illius beneficio psalmos suos legeret. Est super idē altare imago virginis lignea. filium tenens in sinu. Cūq̄ sanctimonialis tempore quodā coram illa psalteriū lectitaret. puerulus inopinate aduenit. et quasi scire vellet quid illa legeret. in libroz respexit et redijt. Est autē eadē venerabilis femina layca et vidua. multūq̄ circa ordinē n̄m feruēs ac deuota. plurimas habēs a deo solacōes.

Capitulum. xxij.

Douitius quidā in Hēmenrode. cū vice quadā in choro ad versiculum sancte trinitatis deuote inclinaret crucē fronti sue imprimi sensit et puto q̄ eadē hora cogitauerit de passione. Vocatur autē Hermannus et adhuc uiuit. **A**pollonius. Puto q̄ scriptores et pictores sacrarum imaginum aliquod speciale premiū ex hoc p̄cipiāt. **C**elsari⁹. **D**e B̄ dubitare n̄ dēs. si tñ magl. sit deuotio q̄ avaricia mercedis i cā

Capitulum. xxiii.

Monach⁹ quidā nigri ordinis de episcopatu Moguntinēsi ante annos paucos defunctus est. Erat autē pictor bonus et ordini n̄o tam deuotus vt gratis expensis tantum receptis. in diuersis domibus ad diuersa altaria miri decoris crucifixos depigeret. Nā nostros crucifixos ipse pene omnes fecit nullas a nobis requirēs expensas. Volens suo effigiatori ostendere sūmus ille crucifixus. ad cuius imaginē omnes facti sumus quātū sibi labor ille sanctissimus placeret. in parasceue die scilicet in qua passio specialiter represētatur. illū nō sine multoz admiratione de hoc mundo assumere dignat⁹ ē. Quasi diceret dñs. Quia circa meam passionē mēte et corpore deuote sēper laborasti de illa cogitans. illāq̄ per picturas alijs exhibendo. ecce in die mee passionis te de labore ad requiem assumo. in qua nō iam mentaliter vel per picturas figu

raliter h̄ presentialiter id ē facie ad faciez me cōtempleris. **H**ec dicta sunt de eo. q̄ dominus eos qui imagines sue passionis honorāt. rehonoretz remuerz. nūc tibi oñdā q̄ negligētes illaz q̄ cōtēptozes pūiatz cōfūdat

Capitulum. xxv.

Quod i ecclesia sci Georgij martiri. crux metallia ē. effigiē h̄ns saluatoris. p̄ quā mltā miracula facta sūt ac sanitates. **U**nde mltā luminaria matrone ciuitatis corā illa accēdere cōsueuerūt. **M**aria tñ causa illaz virtutū fuisse creditur. portio dñici ligni que inclusa habebatur. que nūc extracta gēmis z auro circūdata est. **C**āpanari⁹ vero eiusdē ecclesie cū nullam ei reuerētiam exhiberet. sed vadens cubitum frequenter luminaria inde subtrahens in vsus suos ouerteret. nocte quadā cum se in lectulum suum inclinasset z adhuc vigilaret. crux eadez ad eum venit. z eū voce increpacōis tam valide tutudic. vt infirmatus multis diebus sanguinem vomeret. **H**uius miraculi ego bene recordor. et erat celeberrimum in tota ciuitate. ita vt ab illo tempore in maiori veneratione habita sit eadē crux.

Capitulum. xxvi.

In comicia de monte ante nō multos annos inter duas cognationes militū tam graues inimicie orze sūt vt se inuicē caperent z occiderēt. **D**ie quadam cū plures vnus partis cōuenissent in ecclesia ville que Westupe dicitur aduerse parti per vetulam p̄diti sunt. **D**ederat eni signū dicens. **Q**uociēs intrauerint. tociens nolam trahaz. **Q**uod cū fecisset ecclesiā cū multitudine ingressi armati super inermes irruerunt. **Q**uo viso illis arreptis sacris imaginibus gladijs opposuerunt. sperātes sibi illaz bñficio parci debere. **P**ercussores vero nullū loco exhibētes honorez nullā sacris imaginibus reuerentiam. ita hostiū cruozē sitiēbant. vt imagines oppositas mutilarēt ipsiq̄ crucifixo brachia presciderēt. z circiter octo milites trucidarent in ecclesia. **Q**uod sacrilegium dure satis vindicatū est. **N**am infra breue tempus ab occisorum cōsanguineis. occidentium innumerosa multitudo sic gladio deleta ē. vt vix duo superessēt. **V**etula vero que illos p̄diderat. tēpore messis nimio calore aeris suffocata est. **E**t quid dicam de malis **C**hristianis! cum apud damiatan saraceni **C**hristū ignorātes ob iniuriā imaginis eius grauitur sint puniti.

Capitulum. xxvii.

Quoniam in obsidione damiate maxima pars exercitus dñi saracenis occurrissz. nescio quo dei iudicio infideles fidelibus supiores effecti.

.p.z.

eos in fugā verterūt. multos ex eis occidentes ⁊ plurimos captiuos abducētes. Quod vt cognouerūt i ciuitate obsessi i tāraz leticiā resoluti sūt. **U**t i confusione fidei nostre laqueū collo crucifixi iniicerēt. sicq; sacrā illam imaginē alijs additis iniurijs per oēs plateas ciuitatis traherēt. cū multa vociferatione ⁊ plausu manūū victoriam deo suo ascribētes. **C**hrist⁹ vero qui mortuus ⁊ quasi nullius valoris videbatur in tā execrabili culpa. post breue tēp⁹ valde terribiliter reuiuiscere cepit in vindicta. **M**az da muatanos vt pena concordaret illate iniurie. vlcerebus percussit in gutture. sic vt etiam cibaria nō possēt glutire. **P**aulo post ciuitatē ipsaz inexpugnabilem eis abstulit sua virtute ita vt nec vnus in eius vastacione caderet christian⁹. **A**lia adhuc plura miracula de sacrīs imaginib⁹ tibi dicē possez h̄ vsq; ad decimā distinctiōez illa reseruabo. **H**oc etiā scias q; vsq; hodie **C**hristus in suis mēbris crucifigatur. nūc a iudeis. nūc a saracenis nūc a falsis christianis. **U**nde per malachiam cōqueritur dicens. **S**i hō cōfigit deū. qz vos me configitis. **I**tem ⁊ vos me configitis gens tota. **C**hristianos nostris tēporibus a iudeis eē crucifixos audiui a christiāis aliquem ad litteram esse crucifixum nondum audiui. quosdam. a saracenis nuper fuisse crucifixos intellexi.

Capitulum. xxviiij.

Sapradicta damiata cū per obsidionē multū eēt artata quidam ex paganis occulte exeūtes de ciuitate tū vt Christiani fierēt ad nostros cōfugere ceperūt. Quos saraceni insequētes ⁊ cōprehēdentes reduxerūt. singulisq; crucibus singulos apprehēdētes ad cōfusiōnē Christianoz. supra muros omnes suspēderūt. **A**pollonius. **Q**uid sciendū ē de istis? **C**esarius. **S**i fidē sciēbant et in fide timore penarū nō nutabāt haud dubiū qui martires sint. **N**ō solū ab infidelib⁹ **C**hrist⁹ martirizat h̄ eē a mal christiāis p paupū iurias q̄tidie cōfigit ⁊ flagellat

Capitulum. xxxij.

Non ē diu q; quidā paup nescio qua ipellente necessitate loqui volēs **H**enrico duci Louani⁹ qui adhuc supest presentia illius adire tētavit. **C**ui cū vnus camerarioꝝ indignatus scapulis eū ipellēt ⁊ passiz baculo cederet sine misericordia. cōuersus quidā ordinis nostri b̄ vidit ⁊ igemuit. cōpassus illi eē vsq; ad lacrimas. **S**ubsequenti nocte saluator ei i sōnis apparēs super altare i gloria magna ait. **G**ratias tibi q; heri tantū mihi cōpassus es. qm camerarius ducis tā imisericorditer sine causa fustigauit me. **N**o quā cōuersus euigilās itellexit q; **C**hrist⁹ adhuc i

luis mēbris pateretur. **A**pollonius. Dic queso ē ne adhuc alia forma despecta. in qua **C**hristus mortalibus dignet apparere. **C**esarius. Et az tanta ē humilitas i **C**hristo. vt aliqñ sub figuris ifirmozū. aliquādo qđ ē amplius species leprozū assumēs. nobis appareat. Si primū verū n̄ eēt nequaquā diceret in euangelio. **I**nfirmus fui ⁊ visitasti me. **D**e secūdo dicit ysayas **V**ere languores nostros ipse tulit. ⁊ dolores nostros ipse portauit. ⁊ nos putauimus eū quasi leproszū ⁊ percussuz a deo zc. **L**icet in dyalogo sancti **G**regozij et in alijs locis de hīs plura occurrāt exēpla. nō tñ qz ita pmissū ē tibi dicere licet nisi noua. i. nostris tēporibus gesta.

Capitulum. xxx

Henricus cōtractus clareuallis mōachus. cuius memini in distincti one prima. c. xvi. qui āte paucos ānos defunctus ē. i. eadē domo qñqz infirmarius fuit. **H**ic cū tēpore quodā haberet magnū ifir mū iā morti primū. et nocte surgēs ad signū matutinaz. cū eundē ifir mū cōsiderasset. sperās illū posse durare. choruz ex h. securioz intrauit. **I**n quo dū sedēdo modicū quid dormitasset. ecce saluator i figura infir mi affuit. et super pectus eius se reclinans requieuit. **H**enricus vero de **B** territus cū surgere vellet. dñs eū cōpescuit dicens. **B**one sine me quiesce re. **A**d qđ verbū expgefactus mor recordatus ē infirmi sui. et surgēs at qz in infirmatorizū festinās illū agonisātem reperit. quē cū ad terrā depo nere vellet. super pectus eius in modū visionis expirauit. **D**e autem domi nus quandoqz species leprozorū assumat. sequencia declarāt exempla.

Capitulum. xxxi

Dobilissimus princeps **T**heobaldus Comes **C**āpanie. de cuius operibus misericordie in vita sancti **B**ernardi abbatis clareual lis mira legūtur. tante humilitatis erat. vt etiā pñcialiter tuguria leprosoz visitaret. **N**ohuc viuūt. qui illū in carne viderūt. **H**abebat autē añ qđdā suū castrū leproszū quēdā manentē. añ cuius domūculā quoti ens eū atigit transire. de equo descēdit. et ad illū intrans postqz pedes ei⁹ lauit. elemosinā dedit et abijt. **P**ost breue tēpus idēz leprosus comite ignorante defunctus est et sepultus. **D**ie quadā comes iterū via illa trā siēs. mor vt ante tuguriū sibi notū venit. descēdit dicens. **O**portet me visi tare patrē meū. **I**ntransqz nō leproszū. s̄ in leprosi forma et habitu cōtem platus ē dñm. **C**ui cū consueta opa misericordie impēdisset. et tāto deu otius quāto inspirabatur a visitato fortius hilaris exiuit. **C**ūqz suis dixit/ lct. gaudeo me videre leprosum meū. **R**ñderūt ei quidā. **D**ñe sciatis eam

per certo dudum eē defunctum. et i tali loco sepultū. Quō ubi cōperit princeps
p̄ssimus exultauit i spiritu eo q̄ videre ei q̄ ministrare meruerit p̄tialiter
quē multo tēpore in suis mēbris veneratus est. **U**t autē dñs Ihesus tan
tā humilitatē tanti p̄cipis etiā in p̄nti remuneraret. et vt verba sua vera
ostēderet que dixerit. Quicquid vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis
se illi exhibere dignatus est. **A**udi aliā visionē. ista adhuc excellenciozem.

Capitulum. xxxii.

Eodē tēpore quo heresis Albigensium pullulare cepit. cōtigisse dici
tur quod narro. **E**rat in regno Francorū episcopus quidāz eta
te iuuenis. h̄ magne religionis. **D**ominis eius siue diocesis ei⁹ nō
memini. **H**ic tante fuit pietatis misericordie. ac humilitatis. vt equitans
in viā neminem leprosum sibi occurrētium sine elemosina preteriret. **E**
pe etiā de equo descendit et petētes p̄ueniēs numis manibus illozum tā
q̄ Christi gazophilatio inmissis. atq̄ deosculatis. iterū ascendit. et proces
sit. **D**ie quadā dum per stratam publicam incederet. leprosus quidā sec⁹
viāz stās in agro voce rauissima vt sui miseretur clamauit. **E**rat. n. aspe
ctus eius tam horridus. et quasi a lepra tam corrosus. vt oculus hūanus
nō sine cruciatu illū inspiciere posset. **Q**uē vt sanctus episcopus vidit mia
motus mor de equo ruit. et ante illum currēs obtulit elemosinā. **A**d quez
leprosus. **N**ō sunt mihi necessarij numi tui. **C**ui cū episcopus responderz
quid ergo vis vt faciam tibi? **I**lle subiūxit. **U**t putredinē huius infirmita
tis mee abstergas digito. ostēdens carnē clarā de naribus pendentem
magni horrois atq̄ fetoris. **Q**uā cū vir beatus Christi amore succēsus
manu tergeret. **C**lamauit ille dicēs. **C**essa cessa. asperitatē digitoz tuozū
tolerare nō valeo. **C**ūq̄ adhiberet partē camisie sue que de p̄ano fuerat
satis subtili. simili clamore. phibitus est. **T**unc episcopus **S**i pati non po
tes manū. si nō p̄anū delicatū. vnde vis vt abstergatur? **R**ēdit leprosus.
Nihil aliud paciar. preter linctiōnē lingue tue. **M**ox ad illud verbuz lucta
nō modica oziri cepit in corde pōtificis inter gratiam et naturā. illa vt fi
eret volēte. ista contradicente. **S**ed gratia dei cooperante. et nature vim
faciente linguam apposuit. et p̄moscidā elephātinā linxit. **M**ira res. **M**ox
de naribus eius qui leprosus videbatur gemma preciosissima lapsa est
in os episcopi. **E**t vt ostenderet se eē Christū. qui ad probādā episcopi
virtutez se funderat leprosu. in oculis eius gloriose celos ascendit. et qz eius
de glorie p̄iceps futur⁹ eēt ep̄s ascēdēs repmisit. **D**ñs **B**euardus abb
noster rediēs de capitulo ḡnali. hec nobis retulit. asserēs recēter fuisse ge
sta. **A**polloni⁹. **Q**uid ē gr̄a cooperās? **C**esari⁹. **D**uplex ē gratia dei

operas. per qua episcopus tm̄ boni voluit. cooperans p̄ qua illud p̄fecit
Poterat antistes iste venerabilis merito dicere cū sancto Jacob patriar
cha. **Idi dñm facie ad faciem et salua facta ē anima mea.** **Capolloni?**
Magna sunt que dicis. **Cesarius.** Ut aut̄ nō solū i ore duoz sed et tri
um testium stet omne verbum. **Ad** am tertiā visionem duabus hīs non
imparem. sed forte iudicio tuo propter opus maiorem.

Capitulum. xxxij.

In Salzbergense ecclesia iam a multo tēpore religiosi extiterunt
episcopi. ex quibus vnus. nescio vtrū huius qui nunc ē. siue eius q̄
ante euz fuit predecessor eēt infirmoz seu leprosoz lares studio
se et qnqz p̄ semetipsū visitauit. **Die** quadā tuguriolū quoddā intrās q̄
leprosu vt ei visum ē hominē in ea lecto decubantē ac gemētem reperiens
si aliquid vellet requisit. **Cui** cū ille respōderet corpus Christi desit. ro
eps festinus abiit et attulit ori qz leprosi qui valde horridus videbatur
cum cautela qua potuit immisit. **Ille** vero ad cōprobādā. antistitis fidē
anteqz masticaasset eucharistiam. nauseam simulauit. et euz fetidissimo vo
mitu quod sumpserat reiecit. **Episcopus** vero territus manibus mēto ei?
suppositis eiectas recepit immūdiicias. quas statim in os mittens sumpsit
ob honorē sacramēti. **Postea** cū eūdem leprosum visitare vellet et nō in
ueniret. **Dicitum** est ei a circūmanentibus. q̄ multo tēpore in eadē domū
cula nullus habitasset leprosus. **Et** cognouit vir deo plenus tū ex testio
nio referentiuz tum ex gratia ex predicta sumptione percepta. quia **Chri**
stus esset qui multis modis electozum suozum constanciam probare con
sueuit. **Hec** dicta sunt de Christi persona. **Porro** de illi? resurrectiōe atqz
ascēsiōe nullas itellexi visiōes relatu dignas. nisi solā si tam viliō dici pōt

Capitulum. xxxij.

Sacerdos quidam de domo nostra sicut ipse mihi retulit. cum an
no preterito in sacratissima nocte pasche staret ad matutinas. fi
nito duodecimo responsorio. et hymno **Te deū laudamus** incep
to. tantam circa se sensit fragrantiam aromatum. et per tantam moram
vt miraretur quid esset vel vnde esset **Cui** cogitationes sue dicebant
Non est aliunde odor iste aromaticus. nisi ex presentia sanctarum mulie
rum de quibus tota nocte cantatum est **Quia** venerunt euz aromatis
vt vngerēt **Ihesum.**

Capitulum. xxxij.

Quam resurrectio passione dignior sit. quid est quod tante reuelationes habentur de illa et tam pauca de ista? **C**esarius Primo hoc ascribendum est humilitati Christi. ne videatur iactanter manifestare ea que egit gloriose. et suppressere illa que pertulit ignominiose. Peius quod nullum est sacramentorum. quod tam efficax sit diuini amoris incentiuum quo modo obprobria passionis. **A**postolus dicit se nihil scire nisi Iesum Christum et hunc crucifixum Ergo Christi passio eius fuit lectio. **O** quantum legere desiderabat **J**ob in libro passionis Christi. quando dicebat Quis mihi tribuat auditorem ut desiderium meum omnipotens audiat. et librum scribat ipse qui iudicat. ut in humero meo portet et circumdet illum. quasi coronam mihi. liber vite Christus est secundum **J**ohannem signaculis signatus in quo ut ait paulus est salus vita et resurrectio nostra que apostoli cum magna gloria miraculorum quasi coronam portauerunt per uniuersum mundum. **Q**uem cum primo obtulisset scienti litteras id est iudeo. et respicisset illum tanquam signatum. obtulerunt illum nescienti litteras scilicet gentili. et cum illum intellegere non posset exposuerunt ei sicut **P**hilippus eunuchis. **L**ibrum hunc Christus ipse scripsit. quia propria voluntate passus est. **I**n pelle siquidem corporis eius scripte erant littere minores et nigre per liuidas plagas flagellorum littere. rubre et capitales per infixiones clauorum. puncta et virgule per punctationem spinarum. unde pellis eadez prius fuerat multiplici persecutione pumicata. colaphis et sputis cretata. ariditate lineata. **A**pollo nius. Gaudeo me cum fructu didicisse. quod ignorauit. **C**esarius Dicaz tibi nunc aliquas visiones spiritus sancti. **A**pollonius. Peto ut prius expedias de spiritu sancto et si sit differentia inter ipsum et spiritum quem Christus in cruce emisit. **C**esarius. Hoc faciam ipso adiuuante. et hoc quanto compediosius potero.

Capitulum. xxxvj.

Spiritus sanctus deus est tertia in trinitate persona a patre filioque procedens eternaliter. ipsis consubstantialis. eiusdem sapientie atque potentie. **U**nde in psalmo. **V**erbo domini celi firmati sunt et spiritu oris eius omnis virtus eorum. **D**e spiritu sancto a patre procedat. dicit filius. **N**on enim vos estis qui loquimini. sed spiritus patris vestri. **I**tem qui a patre procedit. **D**e a filio procedat. testis est apostolus dicens. **V**isit deus spiritum filii sui in corda nostra. **I**pse etiam spiritus sanctus ubi vult spirat. sanctus multiplex. **U**nicus subtilis. modestus disertus. mobilis incoquinatus. certus. suavis amans bonum actum qui nihil vetat bene facere. humanus benignus. stabilis. securus. omnem habens virtutem. omnia prospiciens. et quia

tapiat oēs species intelligibiles. mūdus. subtilis. Cuius varia dona cuz apostolus enumerasset. sic cōclūit. Hec autem omnia opatur vnus atq; idē spiritus diuidens singulis pro vt vult. Inter hunc spiritum. scilicet et eum que Christus in manus patris moriens cōmendauit. tanta ē differentia quanta inter creaturam et creatorē. Idaz spiritus ille anima Christi intelligitur que a corpore eius separata est per mortem quod de spūssācto dicere nephas est. **A**pollonius Sub quibus speciebus spūssāctus solet presētiam suam mortalibus manifestare? **C**esarius. Duas tm̄ species reperio manifestiores sub quibus in nouo testamēto visus est. In colūba visus ē super Christū. In linguis igneis sup apostolos. Nec hoc sine causa. Septē. n. naturales virtutes habet colūba que auis ē simplicissima p̄ quas dona spiritussācti mystice designantur. In igne calor ē et splendor et spūssāctus ignit per amorem. illuminat per sciencie operacionem. **A**pollonius. sp̄ticiōi mee satisfactum fateor per sentēcias. nūc precor vt si aliqua nosti exempla subiūgas. **C**esarius. De nostris temporibus in colūba et igne visus sit. verissimus tibi pandam exemplis.

Capitulum. xxxvii.

Quam dñs Hermān' abbas eēt in claustro. et in solēnitatib' interi dū chorus. Te deum laudam' decātaret circuiret ad fratres cōmonendos atq; scdm̄ vsuetudiez i choz ouersoz diuenteret. Hēric' cōuers' cui' memini i distinctiōe quita. c. v. vidit colūbā cādidā de cruce que erat sup altare cōuersoz. i verticē ipsi' descēdentē. Ubi multū quiete sedebat. dōec circuit'. vniuersis de choro exiret. Tunc euolās reuerfa ē sup crucē. hymno vero expleto cū inciperet lectiōē euāgelicam. eadē auis sacratissima volauit super quādā colūnā analogio primā. illic sedēs et auscultās. sa creq; lectiōi. aures diligētius adhibēs. Qua plecta. rur sū rediit ad crucē. Et testat' ē idē cōuersus sepius i festiuitatib' se eandē visionem vidisse. Quotiēs inquit choz cōuersoz itrauit. et corā altari pfūde. vt ei moris ē inclinauit. mox colūba p̄dicta crucē deserēs capiti eius insedit. In quo statim creauit strepitū p̄cussioē alaz. tānū splēdorē nitore alaz. vt ab omnib' potuissz audiri. et ab vniuersis videri. si illis datū fuisset audire vel videre. **A**polloni'. Puto ouersū hūc eūdē fuisse q̄ vidit sup caput nouicij cū i mōachū bñdicereē colūbā. sicut dictū ē in distinctiōe prima. c. iij.

Quam i eadē domo mōachus q̄dam **Cap. xxxviii. Cesari'.** d' hēric' colūbā cādidissiaz sup caput ei' descēdē vidit illic q̄ete residētē

Octava Distinctio. **D**e diuersis visionibus.

vsq; ad finē euāgelij fuerat. n. idem monachus ibi hospes et tam bone vite. vt tanta gratia dignus haberetur. Processu tēporis cū factus fuisset sacerdos. cuidam monacho ex fratribus eius sacerdos quidāz seculari. dicebat ego frequēter video columbā super caput illius mōachi. quādo missas celebrat. Nō tamē puto eum aliquando misse ei' interfuisse corpe s; spiritu. Est. n. vir religiosus multas habens reuelacōes a deo. **A**polloni'. Quid sciendū ē de huiusmodi colūbis? **C**esarius. De hac questione quantum potui expediui te in distinctiōe scūda. a. c. v. loquens de sacerdote fornicario. cui colūba sacramētum altaris tulit et post penitētiāz restituit. Signū est aduentus spūs sancti colūba. Si nihil fuisset diuini i pōictis colūbis. etiam alij eas vidisset. **A**pollonius. Hoc satis credibile ē. **C**esari'. Quā autē spūscūs etiam in igne pñciam suam qñq; manifestat. Audies i distinctiōe nona. ca. xxxiij. Quia iā plures visiōes tibi retulit de Christo. quas dā cē de spūscūto. vnā tibi adhuc dicā de scā trinitate.

Capitulum. xxxix.

Non ē diu q̄ quedā sanctimonialis ordis nostri dū in quadā die dominica ad primā staret. et chorus psalleret fidē Athanasi' illa de misterio sūme trinitatis cogitās. mēte excessit. In quo excessu tanta ei sūt reuelata de illa sūma et eterna trinitate. vt suo cōfessozi illa siue modū eiusdē visiōis explicare nō posset. Ecce sic copiose dñs visiōi nostre condescēdit. Ipse ē quē Jacob in sōnis vidit innixum scale. Angeli vero ascēdentes siue descendētes sūt ceteri vt dictum ē. ordines cuiuz celestium. descēdentes nobis apparēdo. et ascēdētes se nostris visibus subtrahēdo. Ipsi. n. sūt Christi corpus et mēbra. **A**pollonius. Qua similitudine? **C**esarius. Similitudinez tibi dicam satis manifestam.

Capitulum. xl.

Caput Christi deus. caput ecclesie Christus. Oculi Christi sūt āgeli. semper faciez patris vidētes. aures ei' patriarche legē dei audiētes. Nares Christi sūt pphete que futura erāt pcul odorātes. Os ei' apostoli que ab ipso viderūt et audierūt mūdo pōicātes. Barba Christi sūt martires. fortitudinē mēns quā barba designat i suis tormētis oñdentes. Ubra Christi sunt cōfessozes verbo et exemplo infirmos nutriētes. Vēter eius. virgines et cōtinētes fructui carnis castitat. amorē antepōnētes. De hīs spōsa dicit in canticis cāticōz dilectō. Vēter tuus eburneus distinctus saphiris. Ebur quod frigidissimum est designat virginitatem. Jacindus vero qui acrei coloris est perfectionem viuālē.

Apollonius. Hīs nō inutiliter pmissis precor vt de singulis ordinib⁹ si q̄s nosti sibiūgas visioēs. **Cesari⁹.** Hoc libēs faciā ⁊ h̄ p̄mo de āgel.

Capitulum. xli.

Quot sūt ordines āgeloz? **Apollonius.** Nouē. angeli. archāge li. virtutes. potestas. p̄ncipatus. dñaciones. chozi. cherubin. et seraphin. Dicuntur autē angeli id ē nūcij qz diuinam voluntatez suggeredo nobis nunciant. Quilibet hō habet angelū sibi a deo deputatū ad custodiā ab hora natiuitatis vsqz ad diē mortis quozū misterium quantum sit hominibus necessariū quibusdā tibi pandam exemplis.

Capitulum. xlii.

In Frācia virginē quādā religiosā et inclusā **Sathanas** grauis/ sume per stimulum carnis colaphizauit. Illa nesciēs virtutē infirmitate perfici iugiter cū multis lacrimis deuz rogauit. quatenus eius pietate a tam immunda tentacione mereretur liberari. Cui cum die quadā oranti āgelus domini apparuisset visibiliter dixissetqz **Vis** ab hac tentacione liberari. Et respondiisset illa **Uolo dñe volo.** celestis nuncius subiungit. **Dic** versiculū istum psalmi. **Confige** timore tuo carnes meas a iudicijs enim tuis timui ⁊ libereris. Angelo vero recedēte vel potius disparente. Illa versiculū cecinit ⁊ mox tentatio cessauit. **Mira** res **Fugato** spiritu fornicationis statim accessit spiritus blasphemie a quo tanto for/ eius quanto periculosius tentabatur. **Cepit** enim dubitare de deo ⁊ fide christiana. **Tūc** magis q̄ prius misericordiā diuiaz iuocās se a tā nefanda tentacione liberari cū lacrimis orauit **Tunc** angelus domini secūdo ei apparens ait. **Quomodo** habes modo soror? **Respondit** illa. **Nunquā** peius dñe. **Et** āgelus. **Putas** te posse viuere sine tentacione. **Neceſse** ē vt alteram istarum habeas **Elige** quam volueris. **Ad** quod virgo respon/ dit **Domine** si sic necesse ē eligo p̄ximam tentacionē. licet eni fuerit immū/ da. humana tamē erat. **Ista** vero quam nunc patior prozsus dyabolica est. **Cui** angelus **Dic** versiculū istū. **Feci** iudiciū ⁊ iusticiam non tradas me calūniantibus me. ⁊ liberaberis. **Qd** cum fecisset post angeli discessū blasphemie spiritus eā deseruit ⁊ stimuluꝝ carnis recepit. **Apollonius.** **Quis** tibi āgelus videtur iste fuisse? **Cesari⁹.** Eius vt pluto p̄prius qui illā maluit in carne tribulari q̄ nō mereri. **Tentacō.** n. custos ē hūilitatis ⁊ materia exercende virtutis virginibus ⁊ eis qui nō peccauerūt inanis gloria atqz superbia ipoztuniores eē cōsueuerūt **Quā** solícite sci āgeli sibi cōmissoz opa bōa cōsiderēt vt deo illa rep̄sētēt sequēs sermo declarabit

Capitulum. xlij.

Qonuersus quidā de Hemenrode cuiusdā eiusdē dom? Hrangie magister erat. vir bonus ac disciplinatus. Iuxta hūc cum exiret ad opera manūū siue ad negocia domus sue. alius quidā simplex cōuersus āgelū domini ābulātē frequēter vidit. Quod cū retulisset dño Hermāno abbati suo. referēti rñdit. Quia visionē retulisti nūq̄ āgelum de cetero videbis. Quod ita factum ē. Capollonius. Non videtur mihi frater iste deliquisse si sibi diuinitus reuelata abbati proprio manifestauit. Cesarius. Satis puto q̄ nō absq̄ aliqua cordis iactancia ouersus visionem eandē recitauerit. Et q̄ hoc abbas cōsiderauit. qd̄ futuruz estimabat. predixit. Erat. n. vir prudēs 7 litteratus añ cōuersionē s̄ctoꝝ apostoloꝝ in Colonia decanus. Cesarius. Cū quilibet hō duos habeat āgelos vt dicis sibi deputatos bonū ad suggerēdum bonū. 7 malū ad suggerēdum malum quid ē. q̄ tā facile hominis volūtas āgelo malo cōsētit ad peccm? Est ne hō i cōsilijs efficacior 7 ad vim īferēdā valētiore?

Capitulum. xliiij.

Iacet homo habeat angelū bonū ad custodiā. 7 malū propter exercitiū neuter tñ illoꝝ volūtati hūane vim inferre valet vt ppter illius cōsiliū violēter inclinetur ad bonū siue ob huius suggestiōnē trahatur ad malum. Contulit deus homini liberū arbitriū. Capollonius. Quid ē liberū arbitriū? Cesarius. Facultas volūtatis 7 rationis qua eligitur bonum assistēte gratia. malū vero desistēte gratia. Liberuz dicitur propter volūtatē que libera ē 7 sine necessitate. Arbitriū ppter rationē que ea que volūtas appetit arbitratur 7 discernit. Et licet ratio sepe volūtatē sequatur ad peccati cōsensū. nūq̄ tam approbat maluz. Quero volūtas tā pna ē ad peccādū cā subest. Habet. n. dyabolus duos satellites ec̄ se crudeliores quib' illa ipellit. Fomite. s. carnis que scriptura vocat tyrannū. 7 mūdū. Caro cōcupiscit dyabolus cōcupita icendit. mūdus incēsa ne extingūatur se obicit. Ex peccati fomite multa oriūtur vicia. dyabolus multa sibi assumit s̄bidia. mūdus innumerabilia offert oblectamēta. Ecce curr' 7 equites regis Syrie. i. dyabolus missi ad capiendū Helyseū. i. iustū. Quib' visis id ē i circuitu tuo consideratis si clamaris cū mistro Helysei. Heu heu heu dñe mi qd̄ faciem' voce pphetica tibi rñdeo. Noli timē plures. n. nobiscū sūt q̄ cū ill. Api oculos 7 vide. Hēs i tra te rōnē cōtra carnis fomitē. circa te āgelos cōtra dyabolum. turbam contra turbam. Et ecce inquit mōs plenus equoꝝ 7 curruū igneoꝝ id ē

custodiam. non vnus sed multorum angelorum in circuitu Iherosolymorum id est hominis electi. Contra carnis incentiua opponere virtutes naturales. Habes super hec omnia gratiam diuinam. que mox vt menti tue si in peccatis fueris infunditur carnis incentiua restringit. dyabolum retundit. mundi gloriam tibi in odium vertit. Hoc etiam scias quod quedam facimus sine instinctu vtri usque angeli. Que si bona fuerint amplius in eis meremur. Si mala plus demeremur. **Apollonius.** Satis de his expeditus sum. nunc quod restituum de visionibus angelicis nosti mihi manifestes. **Cesarius.** De animas sibi commissorum deo representent ex his quod sequitur poteris probare.

Capitulum xlo.

Soror Christina de Wolmūsteyne scimonialis in Burgis cuius in superioribus memini tate fuerat perfectiois vt presens vita ei esset in tedio et mors in desiderio. Tempore quodam quadragesimali cum se in primo pascha putaret esse morturam mente excedens raptata est in locum amenissimum haud dubium quin in Paradisum. In quo vidit altare miri decoris et ante altare multe reuerentie personam cuius pulchritudo inestimabilis erat nimis. Quam cum interrogasset que esset vel cuius officium reddidit. Ego sum archangelus qui presento animas ante dominum. Et illa Nunquid domine et animas de ordine nostro presentas? Etiam inquit Omnium in ordine tuo bene viuentium animas monachorum videlicet conuersorum et sanctimonialium ego presento ante deum. Et adiecit. Non modo morieris sed in proximo pascha. Quod ita factum est. Nam cum per aliquot dies egrotaret et pene quotidie communicaret. in agonia posita viaticum sibi dari petiit cum quo nondum plene masticato spiritus reddidit celo. Cum esset adhuc in predicto mentis excessu venerabilis vere beata virgo Christina vidit super altare mitram magni decoris pendentem. Et cum requireret ab angelo quid futurum esset de aia cuiusdam sacerdoti. quem specialiter diligebat cuius tunc recordabatur respondit. Cum obi erit mitra hec capiti eius imposita ante dominum illum representabo. **Apollonius.** Quem putas angelum istum fuisse? **Cesarius** sanctum Michaelē qui vt dicit auctoritas prepositus est paradisi. Ceteris enim angelis diligentior est circa genus humanum. Unde in Daniele legitur fuisse princeps filiorum israel. Hinc est quod suam memoriam in terris haberi voluit. vt ab hominibus de quorum salute sollicitus est agnosceretur diligenter et obsequijs veneraretur. **Apollonius.** Quid si in aliquo loco sibi deputato minus veneratur? **Cesarius.** Ibi et minora eius beneficia experiuntur. Ita vt aliquando etiam presentia liter inde recedere videatur secundum testimonium subsequens visionis.

Capitulum. xlvj.

Eo tēpore quo dñs Theodericus Coloniensis archiepiscopus q̄
adhuc superest castrū in Wudinsberg edificauit sacerdos q̄dam
religiosus a Colonia rediens cū mōti iā dicti nominis p̄pinquas
set sanctum michaelē archangelū in specie bene nota de eo in vicinum
mōtem qui Stromberg dicitur in quo memoria ē petri p̄ncipis aposto
loꝝ alis extensis volare cōsperit. Eodē tempore homo quidā Theodēri
cus nomine de villa proxima cum vxore ad ecclesiā p̄perans. De predi
cto monte capsellaz cū reliquijs quā sepe viderat super Stromberg per
aerem duci vidit. Ambo illam viderunt et vsq; hodie testes sūt ambo tā
te visionis. Si mihi minus credis iterroga dñm Wilhelmū sacerdotem i
Stromberg qui se ab ore illoꝝ qui hec viderunt audiuisse testatur et di
cet tibi. Habebat enī et adhuc s̄ctus Archangelus i Wudinsberg vel vt
alij dicūt in Wudinsberg ecclesiāz nomini suo cōsecrataz. Et cū esset mōs
idem fortis satis et ad munimen prouincie bene situs nullus tñ in eo ca
strum edificare presumpsit. quia hoc nō posse fieri ob predictam mēōriāz
ab incolis referebatur. Predictus vero Theodericus huiusmodi verba
nō attēdens et castrum in eo edificans anteq̄ muros eius perfecisset de
positus ē. Nec miror si ab eodem castro āgelica recesserūt subsidia cuius
oīa edificia pene ex vsuris cuiusdā iudei quē p̄fatus episcop⁹ ceperat sūt
constructa. Quā potēter s̄ctus Michael electoꝝ animas i exitu ab inimi
cis defēdat. Audies in distinctione. xij. capitulo quinto Non soluz beatus
Michael cum ceteris celestis milicie exercitibus. fideles protegit cum mo
riuntur sed etiam in presen
ti ab hostibus visibilibus.

Capitulum. xlvij.

Non est diu q̄ sex milites tēpli in vicinia saracenoꝝ horam quan
dam canonicam prostrati dicebāt. Ex inopinato paganis super
uenientibus cū illi surgere vellēt et fugere. magister eis innuit vt
sacerent. Mira res. It rex celestis oñderet quātuz ei magistri fides et di
scipuloꝝ obediētia placeret āgelos suos misit a quibus infideliuz turba
turbata est quidā capti ⁊ plures occisi. Cūq; eos quos angeli vincerant
tēplarj cōprehēdissēt. ⁊ illi dicerēt vbi est exercitus quē dudū vidim⁹ a q̄
capti sum⁹ ⁊ occisi? Rñderūt. Qñ necesse habem⁹ veniūt nobis i auxilium
qñ nō idigem⁹ reuertūt i tabernacula sua. Intellexerāt. n. s̄ctos āgelos
illos fuisse q̄s ipi vidē nō potuerūt q̄ laudātib⁹ deū sp̄ assūt. ipsosq; custo
diunt. Ipsi reuera sūt castra dei qui Jacob cū timore reuertēti in trā suā
venerūt in auxiliū. Fuerūtq; ei vt dicit scriptura obuiāz āgeli dei. Quos

cū vidisset ait. **C**astra dei sūt hec. **H**oc miraculū cū recitatum fuisset regi Philipo in castris euz rediret de obsidione Colonie. rñdit. **C**erte si habuisssem legem pone in ore. ego psalmū reliquissē et fugissē. **H**ec dicta sint de visionibus angeloz. **P**orro de visionibus patriarchaz atqz prophe tarum pauca dicere habeo. quia rarius sanctis noui testamenti apparēt.

Apollonius. **Q**ue sit causa illius raritatis. qui etiā fuerint patriarche. qui prophete. et quare sic dicti precor vt edisseras. deinde si quas nosti vi siones. de illis subiungas. **C**esarius. **Q**uāto breuius potero de req̄si tis te expediā.

Capitulum. xlviii.

Patriarche sūt viri iusti et gloriofi cū quibus locutus ē deus. **A**bra/ hā scilicet ysaac et **J**acob et alij q̄z plures qui illos tēpore et pre/ cedebāt et sequebantur. **D**icūtur autē patriarche quasi patrū prin cipes eo q̄ alijs facti sint via recte credendi et norma bene viuēdi. **H**ozz successores extiterūt p̄phete et ipsi viri magni et incliti qui christi sacramē ta et ecclesie et si qua alia futura erant tam perspicue p̄uiderunt et predixē rūt ac si oculis eoz corporeis fuisset obiecta. **U**nde quidā illoz dicebat **N**on faciet dñs verbū super terrā qd̄ nō prius reuelet seruis suis prophe tis. p̄phete fuerūt. ysayas. **I**herēias. **E**zechiel. **D**aniel et duodeci p̄phete qui etiam ea que p̄uiderunt vel predixerūt scripto p̄petuauerūt. **U**nde p̄phete dicti sūt vidētes vel significātius p̄phete dicūtur quasi p̄fatores vel quasi porro fātes. i. a longe. **Q**uare autē rarius apostolū iue martirib⁹ nobis appareant causa eē videtur q̄ respectu iā dictoz ordinuz modica et pene nulla ē eozū memoria apud ecclesiā latinoz. **G**reci vero in natali cijs illoz solemnizant et ideo forte sepius illis apparent. **D**e sancto **J**ohā ne baptista cuius memoria celebris est p̄ vniuersā ecclesiam aliquas visio nes subiungam. **I**pse est eniz nouissimus prophetarum et plus q̄z prophe ta. **N**am lex et prophete teste

Capitulum. xlix.

In claraualle monach⁹ qd̄ iuuenis ē etate **J**ohānes noie mirus dilector sci **J**ohānis baptiste **I**n die si qd̄e natiuitatis illi⁹ ē nat⁹ et ob **B**a parētibus **J**oh̄s vocat⁹. **S**upra reliqs̄ s̄ctos illaz dili git et quociēs aliq̄o ad ipsū ptinēs psallitur vt ē cāticū patris ei⁹ zacha rie. ibi voci penit⁹ nō p̄cit. nocte qd̄a cū idē cāticū i choro cātanz et v̄tuz fuisset ad illū versiculū **E**t tu puer p̄pheta altissimi vocaberis. etc. sacerdos qd̄a stās i choro oppōito flāmā de capite ei⁹ surgē v̄oit. **U**ocat⁹. n. **W**il helmus ē qz sacerdos religiosus cui multa diuinit⁹ reuelātur. **Q**ui dictis

matutinis dñm Sygez priorē adijt et quid de fra tre Johanne viderit exposuit. Quē statim vocauit prior dicens. Dic mihi bone frater Johannes quid cogitasti in laudibus. Qñ inchoatū est canticū Bñdictus dñs deus israel! Cui ille rñdit. Credite mihi dñe ego cogitavi si esses in celis vox tua nunq̄ raucesceret Et semper deū laudares cū angelis. Et prior. Quid habuisti in corde infra istū versiculum. Et tu puer p̄pheta altissimi vocaberis! Ad quod iterū rñdit. Ita accēlū ē cor meum in hora illa ad mēoriā sancti Johānis baptiste quē valde diligo vt vix me capere possē pre gaudio. Et cognouit prior q̄ flāma eadē signū fuisset vehemētissimi amoris de corde adolescentis in celū ascendētis. Anno preterito visio hec a p̄dicto p̄ore clareuall̄ p̄ori de claustro recitata ē a q̄ ego illā didici.

Capitulum .i.

Retulit mihi dña Irmingardis magistra de insula sancti Nicolai anno preterito cuiusdā s̄ctimonialis bene sibi note mirā dilectio nem erga p̄dictū dñi p̄cursorē. Plus oibus sanctis illuz dilexit. Nec suffecit ei de illo cogitare illū obsequijs 7 orationibus honorare consorzibus illius prerogatiuas predicare. quin etiā ad perpetuādā eius memoriā versificaretur de eius ānunciatiōe natiuitate 7 gaudio p̄ entuz. litterata siquidē fuerat et ideo versibus prosequi studuit quicquid de illius sanctitate legeret. Omnes etiam p̄sonas seculares cū quibus loquebatur monuit. et rogauit vt liberos suos Johānē vel zachariam nominarēt. feminas vero Elisabeth Cūq̄ moritura esset Johannes monachus de claustro eam visitauit Sciensq̄ eius affectum. circa sanctum Johānē ait. Matertera cū fueritis defuncta qualem missam vultis vt p̄mū cantem pro anima vestra pro defunctis an de sancto Johanne baptista? Ad quod illa sine omni deliberationē rñdit de sancto Johanne. Cumq̄ ad extrema peruenisset compassa sorori sibi seruienti ait. Vade soror sup solarium et quiesce modicū. Quod cum fecisset 7 leui sopore quiesceret huiusmodi vocem per s̄onum audiuit. Quid hic iaces s̄ctus Johānes baptista inferius est cū sorore Hildegunde! Hoc illi nomen erat. Ad quā voce s̄ctimonialis exp̄gesacta neglectis vestibus in camisia descēdit 7 iam illā expirasse inuenit. Circa quā tam suauissimus odor erat. vt nō dubitaret illic adēe p̄nciaz sancti Johānis qui animā sue dilectricis choris sociaret angelicis. Narrauit mihi et aliam visionem ista adhuc iocundio rez quam sibi a magistra domus in qua visa est dicebat esse recitatam.

Capitulum .ii.

Que factimoniales fuere et adhuc sūt vt puto i latere mō asterio
 oyoceſis Treuerēſis ex quibus vna ſpecialiter diligebat ſanctuz
 Johānem baptiſtā Altera vero ſanctū Johānē euāgeliftā. Que
 quotiēs cōueniebāt inter ſe de illoꝝ maioritate cōtendebāt. Ita vt magi
 ſtra quādoqꝫ vit poſſet eas cōpeſcere. Illa eni dilecti ſui p̄uilegia i medi
 um proponebat. cui iſta ſui dilecti p̄rogatiuis valide ſatis obuiabat. No
 cte quādā ante matutias ſanctus Johānes baptiſta ſue dilectrici i ſōnis
 apparēs ſic ait **S**ozoz noueris ſanctū Johānē euangeliftam mihi equalē
 eſſe. Nūqꝫ homo caſtior fuit illo mente ſimul ⁊ corpore virgo. **I**pſū Chri
 ſtus ad apoſtolatū elegit ip̄m ceteris apoſtolis plus dilexit. ip̄i gloriā
 ſue trāſfiguracōis oñdit. **I**pſe beatiffimus in pectore **I**heſu i cena recubu
 it ip̄e mouētī aſtitit. ip̄i **M**gini **C**hriſt' virgo matrē **M**ginē cōmēdauit. **I**p
 ſe ceteris euangeliftis altius volans et oculos mētis in rotā diuinitatis
 plenus defigens. euangeliū ſuuz ſic exorſus eſt. **I**n principio erat verbuz
 et cetera. **S**cripſit et apocalipſim qua nihil in celeſtibus figuris obſcūri
 eſt. **P**lurima etiam pro **C**hriſto paſſus eſt tormēta flagella feruens oleū.
 exilia **E**cce propter iſta et alia multa ſua priuilegia equalis mihi ē. **M**āe
 ergo voces ſozozē tuā ante magiſtram ⁊ p̄cidēs ante pedes illius pete.
 vt ignoſcat tibi qꝫ totiēs eā exacerbaſti mei cauſa. **Q**ue ad ſigna matuti
 nalia expergefacta de taz clara viſione cogitare cepit. **D**ictis vero matu
 tinis cū ſe altera ſopozī dediffet ſanctus **J**ohannes euangelifta p̄ viſuz
 affuit ⁊ ſb ſenſu verborum hoꝝ ſuaz allocutus eſt dilectricē. **S**ozoz ſcias
 beatū **J**ohānē baptiſtā longe maiorē eſſe me. **I**nter natos mulierū teſte
Chriſto nō ſurrexit maior illo **I**p̄e propheta et plus qꝫ propheta. **A**b ā
 gelo eſt annūciatus. a ſterili matre cōtra naturā cōceptus in vtero ſupra
 naturā ſanctificatus. in heremo ſine omni peccato cōuerſatus. **Q**uod de
 me dici nō pōt qui lucris inhyans inter ſeculares ſecularis ſeculariter vi
 ri. **S**aluatozē quē in vtero cognouit inter turbas ad ſe venientem digito
 demonſtrauit ⁊ in toꝝ ane ſacris manibus baptiſauit. **I**pſe oſlos vidit
 apertos patrē audiēs in voce filium vidēs in homine ſp̄m ſanctū in ſpe
 cie colūbe. **T**andē p̄ iuſticia martiriſatus eſt. **E**rgo me maior ē. **U**nde
 hodie vocare debes ſozozē tuā ante magiſtraꝝ tuā ⁊ proſternere te pedi
 bus illius. **S**icqꝫ eā rogare vt tibi ignoſcat. qꝫ totiens illam exacerbaſti
 me cōtencioſe p̄curſozī dñi p̄ferendo. **M**ane ſingillatim. ad magiſtraꝝ
 veniūt quid viderit exponūt. **T**ūc ſimul ſe p̄ſternētes ⁊ ab inuiceꝝ vt eis
 iuſſum fuerat veniaz poſtulantēs mediāte matre ſpirituāli recōciliate ſūt
 monēte illa ne de cetero de meritis ſanctozū cōtenderēt que ſolī deo no
 ta ſūt. **A**polloni'. **S**atis me edificat tāta in ſupernis ciuibus hūilitas.

Cesarius. Nulla quantum ex presenti visione colligere poteris in regno celoꝝ primioꝝ est contentio quod illic teste apostolo omnis euacuatur prelatio. Hoc tamen scias quod sicut ciues superni visitant cum multa consolatione se diligentes Ita quoniam cum inuentione et plagis se contemnent.

Capitulum. liij.

Quoniam quidam erat in ecclesia Bunnesi qui frequenter euz solalibus suis moniales in Ditzkirchen solebat visitare. Nec erat in eadem visitatione aliquid religiositatis sed leuitas et periculum animarum. Quotiens enim eum oportebat intrare claustrum per monasterium quod in honore beati Petri et sancti Iohannis baptiste dedicatum est transibat erecto collo nec vna quidem vice coram altaribus caput inclinans. Nocte quadam venerabilis baptista in sonis illi apparet et toruo vultu in eum respiciens sic ait. Et tu inique totiens per oratorium meum transiens nunquam aliquando mihi exhibuisti honoris ut saltem vel vna vice ceruicem flexeres coram altari meo. Leuas quod pedem tam valide trinit eum in ventre ut tam ex terrore increpationis quam ex dolore tusionis euigilaret. Ab illa .ii. hora cepit infirmari et paulatim intumescere ventre ydopicus fieri. sic et vadens donec inualescere morbo moreretur. Et si vis scire Iohannes est nomen eius forte ex hoc ipso sanctus amplius turbabatur quod ipsa nomen eius equiuocatio nil reuerentie cordi eius impresserat circa ipsum. **A**pollonius. Cuius maior sit perfectio patrie quam vie quid est quod sancti tam dure suas iniurias vindicant. **C**esarius. Voluntas comprehensorum sic diuine voluntati vnita est ut non possit aliud velle nisi quod illum nouerit velle. Viatores vero pro inimicis tenent orare illique diuine iusticie consistere. **M**ercurius martir iulianum iam cum Christo regnans occidit qui in via forte pro occisoribus suis Christum exorauit. **A**pollonius. Placet quod dicis. Sed quid queso quod sanctus baptista quo nullus maior est inter natos mulierum dicente id domino nostro Iesu Christo tanta ludibria passus est in morte ut consilio adultere ad petitionem saltatrix occideretur. **C**esarius. Ut nullius iusti mors abhoreretur. Adhuc .ii. id est maximus prophetarum in suis reliquijs ludibria exprit

Capitulum. liij.

Non est diu quod quidam mercator terre nostre mare transiens euz brachium sancti Iohannis baptiste in eius hospitali venisset et de siderasset intelligens custodem reliquiarum quandam procarum femina. Sciensque nil esse quod mulieres huiusmodi a viris non nequeat extorquere accersiens illam ait. Si feceris me habere reliquias sancti Iohannis

baptiste quod ē penes custodiam amasij tui centum quadraginta libras
argenti tibi tradā. **I**lla oblatam pecuniam sitiens hospitalario cōsensuz
prebere recusauit donec sacrum brachiū obtineret. **Q**uod statim negoti
atozi tradidit et predictum pondus argenti recepit. **C**ernis quantū ludi
brium! **S**icut olim caput sancti **J**ohānis ab **H**erode pro mercede saltati
onis traditū ē lasciuie puelle ⁊ ab illa datum matri adultere. **I**ta hoc tpe
brachium eiusdē datum est pro munere fornicatiōis ab hospitalario nō
minus **H**erode malo, turpi femine et ab illa venditum mercatozi. **Q**uod
ille nō terre sicut **H**erodias sed purpura inuoluens ad vltimū terre pene
fugit et ad ciuitatē **S**unningē que sita est in introitu **F**risiē puenit domū
in ea cōparauit et in quadam eius columna brachium occultans valde
ditescere cepit. **D**ie quadaz sedente eo in taberna cū ei quidā diceret ecce
ciuitas cōcrematur ⁊ iam incēdiū appropiquat domui tue. **I**lle respōdit
Domui mee nō timeo bonū ibi reliqui custodē. **S**urrexit tñ et domū in
trauit in qua dū colūnam immotā considerasset ad tabernā redijt miran
tibus cunctis quenam esset causa tante securitatis. **I**nterrogatus de cu
stode domus sue cū per ambages rñdisset ⁊ hoc ipsū cōciues notare intel
lexisset, timēs ne forte sibi vum inferrēt brachium extrahens cuidam inclu
se custodiendū cōmisit **Q**ue secretū celare nesciens cuidaz depositum pro
didit, et ille ciuibus. **Q**ui statim reliquias tollentes ⁊ ad ecclesiam depoz
tantes depozitozi cū lacrimis sua repetēti durius responderūt. **Q**uem cū
interrogassēt cuius sancti essent reliquie se nomen nescire dixit nolēs eis
illas prodere. **E**x dolore tñ ciuitatem deserens et pauperiē incurrens nō
multo post infirmatus ē grauissime. **Q**ui cū mori timeret cuius essent reli
quie, et quomodo illas obtinuisset confessozi suo patefecit. **Q**uod vbi cō
pertum est ciuibus thecam argenteam et deauratam gēmis qz preciosis
ornatam ad similitudinē brachiū fecerūt, in ea reliquias reponētes. **E**go
ante bienniū idem brachium vidi et est pelle et carne vestitum vidi ibi ⁊
crucem parvam auream reliquijs refertam **F**ederici imperatoris que p̄
dicto homini cum brachio data fuerat. **A**pollonius. **C**um sancto **J**o
hanne sanctorum nemo credatur esse maior quid est q̄ nullū signum legi
tur fecisse in vita sua! **C**esarius **U**t dñs ostenderet sanctitatem nō cō
sistere in signis sed in bona vita. **P**ost mortem enim bonis signis claruit
innumerabilib⁹ et magnis **P**redicti vero ciues reliquijs sancti **J**ohānis
timentes retro altare fecerunt domunculam ex talibus satis firmam in
cuius cacumine noctibus sacerdotem dormire fecerunt. **S**ub quo prima
nocte sic domus conquassata est vt non paruum ei horrozē incuteret. **S**e
cunda vero nocte dormientem excussit in pavementum illum proijciens.

Cumq̄ vnus ex potentibus de ciuitate infirmaretur ⁊ Theodericus ex
eclesie illius sacerdos ab illo rogatus brachium in domuz eius detulisset
ac denuoasset tam brachium q̄ purpurā cui fuerat inuolutū reperit recē
ti sanguine infectuz. Hec mihi ore suo retulit. Sacerdos ab eodē brachio
modicū carnis precidens euz illā in manu occulte deferret tantam sensit
ardorez ex eo ac si ignitā carbonē portaret. Multa siquidez signa ac sani
tates p̄ easdē reliq̄as in illa fiūt ciuitate meritis sancti Johānis baptiste.

¶ Capitulum. liiij.

St apud nos dens molaris et magnus eiusdez precursoris tria
habēs cornua qui qualiter ad nos deuenit et quid p̄ illū apud
nos operatus sit dñs tibi recitabo. Cūq̄ vastata fuisset ciuitas
cōstātinopolitana a cruce signatis et diuersi diuersa diripuissent Hēric⁹
miles de Ulme inter reliquias preciosissimas etiā iam dictū dentē sancti
Johānis tulit de ecclesia sacte Sophie. Quē repatrians in tñ dilexit vt i
castro suo oratoriū edificaret. ibi eū cōdere volēs in altari. Quod ei ger
mana eius magistra in insula sancti Nicolai propter affectum quē habuit
et habet erga domū nostrā dissuasit h̄ tūc persuadere nō potuit. Qui p̄
breue tēpus a Wenero de Bonlant captus spe orationū nostrarū iussit
eū nobis trāsmitti. Iterū cuidā sorozū predicti cenobij in sōnis oñsuz est
q̄ q̄ cito dens veniret ad locū nostrū Hēricum eē liberandū. Quod ita
factū intelleximus. Nam prior noster per quem transmissus est in flumine
Reni. illius beneficio maximū euasit periculum. Henricus comes Seynē
sis habens militem honestum sed mente captum euz eo ad nos venit spe
rans illū tū virtute reliquiarum. tum beneficio orationū nostraruz posse
saluari. Qui dente sacratissimo signatus et tactus tam celestem virtutis
eius sensit effectum vt vix ad iactum baliste de monasterio progrediens
se sanatum gratularetur. Est enim vt supra dixi magnus et fortis et tā
to magis ad curandas infirmitates validus quanto minus in mastican
dis cibis delicatis est vsitatus. Hec dicta sint de prophetis. De aposto
lis vero qui ordinem propheticum sequuntur tempore. aliquas tibi sub
iungam visiones. ¶ Apollonius. Prius volo mihi exponi quare a Chri
sto apostoli sub duodenario numero sint electi et quare apostoli vocati.
¶ Cesarius. Utrumq̄ non absq̄ magno sacramento factum est.

¶ Cap. lv.

Sicut dicunt euangelia Christus ascendens montem vocauit ad se
quos voluit quos et apostolos nominauit. Apostolus interpreta

missus teste Christo qui ait. **N**ō ē apostolus maior eo qui misit illū. Bene autē duodecim sunt vocati qui alijs misteria fidei predicarent qz duodecim numerus cōstat ex quater tribus vel ex ter quater. Ad hoc ergo duodecim sunt electi vt per quatuor partes mūdi missi fidem sancte trinitatis omnibus nūciarent et credentes ad vnam gloriā eterne beatitudinis conuocarent. **D**uodecim apostoli duodecim sunt signa celi duodecim menses anni. duodecim hore diei. duodecim stelle in corona sponse. **C**hristus vero celum est. annus eternitatis est. lux est. corona sanctorū est. **A**postoli duodecim sunt filij **J**acob id est Christi. duodecim fontes deserti. duodecim lapides in veste pontificali. duodecim panes propositionis. duodecim lapides altari. duodecim lapides de iordane sublati. duodecim boues sub eneo mari. duodecim fundamenta celestis iherusalem. **A**pollo nius. **H**is vtiliter premittis nunc secundū ordinem subnectas visiones.

Cesarius. Licet sancti apostoli per visionē multis appareāt et multa per eos miracula quotidie fiāt de paucis tñ pauca tibi referā. s; quātū ad exemplum sufficiētia.

Capitulum loj

Consuetudo est maxime prouicie nostre matronis vt tali sorte specialem sibi apostolum eligāt. **I**n. xij. candelis. xij. apostoloruz nomina singula in singulis scribūtur que a sacerdote benedictē altari simul imponuntur. **A**ccedens vero femina cuius nomē per candelā extrahit illi plus ceteris et honoris et obsequij impendit. **I**n hunc modū cū quedā matrona sanctum **A**ndream extraxisset et non ei placuisset reposita candela aliū habere voluit sed iterū idem occurrit. **Q**uid plura! **T**andem traxit sibi placentem. **C**ui cū multū exhibuisset obsequij per oēs dies vite et ad extrema perueniens esset moritura nō illuz sed beatum **A**ndream sibi assistere vidit. **E**n inquit ego sum ille despectus **A**ndreas. **E**x quo colligit qd nō nūq; sci etiā vltro se ingerūt hūane deuocōi. **Q**uātum beat' iste apostolus se inuocātib' succurrē valeat seqns narracō declarat

Capitulum. loij

Erant duo iuuenes. iuxta ecclesiam sancti **A**ndree habitantes q; pro suis mercationibus remotas prouincias petere solebāt. **T**ēpore quodā cū profeduri essent in **M**ozwegiā frater **R**eynerus monachus noster tunc canonicus sancti **A**ndree in **C**olonia sicut ipse mihi retulit quinque solidos illis dedit petens vt ex eis compararent pellē vni albam quales regio illa gignit ad substratoriuuz coram altari sancti

Andree. Quod cum fecissent et reuerterent tanta orza est in mari tempestas ut oēs mitteret in desperacōem. Hoc ideo factū reor ut dñs apostoli sui virtutē ostenderet. Recordati vero predicti iuvenes pellis sancti Andree contra procellas intumescētes ventos q̄ frementes illam cum fide leuauerūt et ecce dñs apostoli sui meritis quē de mari vocauit suffragantibus impauit mari et ventis et facta ē in ipsa hora tranquillitas tā magna ut omnes qui in nauī erāt mirarētur. Reuertentes vero coloniaz denarios reddiderunt. pellem beato Andree gratis offerentes collati non imitantes mores beneficij.

Cap. lviij.

Nuis quidā de traiecto inferiori cum filio ad sanctū Jacobuz p̄fectus ē. Accidit si bene memini ut in quodam loco hospes eius nescio quid perderet et suspicōem de eo habēs furtū illi corā iudice ciuitatis imponeret. Quo negante et dicente deus nouit et sanctus Jacobus testis est me nunquā fuisse furem neq̄ furis socium. verbis iudex non credidit sed suspendij sētentia innocētē dānauit. Vidēs filius patrem dānatū nec aliquid ei prodesse fratruz testimonia flens et eiulans dixit ad iudicē. Rogo vos dñe quatinus intuitu dei et sancti Jacobi me suspēdatis. patre meo dimisso. Ego enim noui innocētā illius. Cuius fletibus et ista cū tandē iudex victus patrē absoluit ipsū q̄ suspēdit. Pater vero tristis nimis cum socijs procedēs et limina beati Jacobi visitās. ipsi q̄ p̄ anima filij supplicās. Postq̄ ad locū suspēisionis redijt ait fratribus. Ecce fratres filius meus precor ut paululū subsistatis donec illū deponā et sepeliā. Audita voce patris rēdit. Bene venias pater adhuc. n. viuo Deposuī ab eo et interrogatus quenā esset causa tanti miraculi ait Sanctus Jacobus apostolus ab ea hora qua huic patibulo appensus sum. vsq̄ nūc manibus suis sustentauit me. Non esuriui non sitiui nihil dolozis sēni nec vnq̄ melius mihi fuit omnibus diebus vite mee. Statimq̄ pariter ad beatum properantes apostoluz filius ut votum suuz solueret pater ut gratias rependeret. incolumes reuersi sunt in ciuitatem Traiectensem. Et est idem miraculum in eadem ciuitate sicut nobis retulit Wilhelmus monachus noster ibidem canonicus. valde celebre atq̄ notissimum. **Cap. lviij.** **Apollo nius.** Stupenda sunt que dicis. **Cesarius.** Referaz tibi aliud miraculū de sancto Thoma apostolo. meo iudicio maius isto.

Cap. lix.

In villa que dicitur Holēbach miles quidam habitauit noīe Gerardus. Huius nepotes adhuc viuūt et vix aliq̄s i eadē reperit villa que lateat miraculū. qđ de illo diciturus sum. Hic sanctū Thomā apostolū tam ardentē diligebat tā specialiter pre ceteris sanctis honora- bat vt nulli pauperi in illi noīe petenti elemosinam negaret. Multa pre- rea priuata seruicia vt sunt orationes ieiunia et missarum celebracōes illi impedere cōsuevit. Die quadā deo pmittente omnium bonoz inimicus dyabolus ante hostiū militis pulsās sub forma et habitu peregrini in no- mine sancti Thome hospiciū petiuit. Quo sub omni festinacōe intrōmis- so cū esset frigus et ille se algere simularet Gerardus capā suā futuratā bonā satis qua se tegetet iens cubitū trāsmisit. Mane vero cū is qui pere- grinus videbatur non appareret et capa quesita non fuisset inuenta vxor marito irata ait. Sepe ab huiusmōi truttanis illusus estis et adhuc a sup- sticionibus vestris nō cessatis. Cui ille tranquillo animo respondit. Noli turbari. bñ restituet nobis hoc damnū sanctus Thomas. Hec egit diabo- lus vt militem per dānū cape ad impacientiā puocaret. et apostoli dile- ctionē in ei corde extingueret. Sed militi cessit ad gloriā qđ dyabolus p̄- parauerat ad ruinā et ide ille āpius est accēsus vnde iste cōfusus ē ac cō- pūctus ē. Nā paruo emēso tēpore Berhardus limina beati Thome adi- re volēs cū eēt in procinctu positus circulū aureū in oculis vxoris i duas partes diuidēs eas qz coram illa cōiūgens vnā illi dedit et alteram sibi referuauit dicēs. Huic signo credere debes. Rogo etiam vt quicqz annis reditū meū expectēs quibus expletis nubas cui volueris. Et promisit ei. Qui via vadens longissima tandē cū magnis expēsis maximisqz labori- bus peruenit ad ciuitatē sancti Thome apostoli. In qua a ciuibus offici- osissime ē salutatus et cū tanta caritate susceptus ac si vnus illorū eēt eis qz notissimus. Gratiam eandē ascribēs beato apostolo oratoriū eius in- trauit et orauit se vxorē et omnia ad se ptinētia illi cōmendās. Post hec termini sui reminiscēs et in eodē die quinquēniū cōpletū considerās inge- muit et ait. Heu modo vxor mea viro alteri nubet. Impedierat deus iter eius propter hoc qđ sequitur. Qui cū tristis circūspiceret vidit predictū demonē in capa sua deambulantez. Et ait demon. Cognoscis me Ber- hardus? Non inquit te cognosco sed capā. Rñdit ille. Ego sum qui in no- mine apostoli hospiciū a te petiui. et capam tibi tuli pro qua et valde pu- nitus sū. Et adiecit. Ego sum dyabolus et preceptum est mihi vt anteqz homines cubitum vadant in domum tuā te transferam eo qđ vxor tua al- teri viro nupserit et iam in nupcijs cum illo sedeat. Tollens eū in parte di- ei ab india in theutoniā ab ortu solis in eius occasū transuerit et circa

crepusculum in curia propria illū sine lesione deposuit. Qui domuz suam si-
cut barbarus intrans cum vxorem propriam cum sponso suo vidisset co-
medentes propius accessit. ea qz aspiciente partē circuli in ciphū mittēs
abscessit. Quod vbi illa vidit mox extraxit et partem sibi dimissaz adiun-
gens. cognouit eum suum eē maritum Statim qz exiens in āplerus ei?
ruit. virum suū **S**erardum illū esse proclamans sponso valedicens. Quē
tū **S**erardus illa nocte pro honestate secū retinuit. Ecce tam in hoc qz i
predicto miraculo satis perpēditur quātū beati apostoli diligētes se di-
ligant atqz glorificēt. **A**pollonius. Nō miroz si diligētes se diligūt cū
supra dictū ē de sancto **A**ndrea qz etiam se contēnti semine ad diligen-
tū ingesserit. **C**esarius. Sicut supra ostensū est de sancto **J**ohāne bap-
tista sicut apostoli diligentibus se penaz impēdunt. Ita suos cōtēptores
qz punit. **A**pollonius. Da exemplum. **C**esarius. Prius de scō
Bartholomeo premittā vnū miraculū deinde qd petis sibi zā exēplū.

Capitulum. lxi.

In monte sancti saluatoris iuxta **A**quisgrani nuper inclusa que-
dā defūcta ē. que int: r suas reliquias etiā dentē habuit sci **B**ar-
tholomei apostoli. Hec cū scīssset sacerdos qui ei missas celebra-
bat eum qz postulasset qz illa nō annuisset recessū minabatur nisi saltez me-
diā ei partem donaret. Illa vero dentē illum diligens qz sacerdote carere
nolēs vt diuideretur consensit licet inuitissime. **M**ira res. **M**ox enim vt sa-
cerdos cultellū denti supposuit acsi denuo sanctus pateretur guttatim de
illo sanguis erupit. Quo viso sacerdos territus est dentē qz incluse dimi-
sit integrum. **E**go vero eundem dentē anno preterito vidi apud sādimo-
niales in porceto. **D**e quātoqz apostoli cōtēntes se puniāt ecce exēplū

Capitulum lxi

Datrona quedam specialem apostoluz habere volēs cū eo modo
quo supra dictū ē de sancto **A**ndrea per cādelam beatū **J**udam
vt puto extraxisset irata retro cistam candelā cū nomine iactauit
Nolebat. n. habere vnū de nominatis apostolis vti est sanctus **J**ohānes
euangelista siue beatus **J**acobus. **C**ui nocte in sōnis apparens dure sat.
corripuit cōquerēs se ab ea cōtēptuz qz post cistaz indigne pīedum. **N**ec
sic quieuit donec verbis addite sūt plage. **I**ntegro eni anno lecto paralī-
tica decubuit. **A**pollonius. Licet sic pz sortes apostolos eligere? **C**e-
sarius. Sorte **M**athias apostolus legitur electus. **N**ō tamē ideo ē electus
vt alijs āteponeretur sed vt p eū duodenari? p iudā diminut? supleret.

Quo tamen
Colone qui
nōs elector
a nobis equi
tibend? be
esse impent
vit. Beatus
episcopi
mentalem
qz seruam
Cruito que
tris propo

Om
pūco
Quia
ere deator
cum inced
pellechom
l'fita nos let
bons in sancti
fōhū noqz v
la vōtra. No
eccliam ex
ojs flamm
rauerunt.
mundus iſte
aus aiūca

Il
lar
git
tuare vato
lūcam san

Puto tamen ab eadem electione huiusmodi sortes descendisse. **A**udiuimus Colonie quendam litteratum sacerdotem palam in ecclesia reprobare tales electiones. **O**mnes inquit apostoli eque sunt sancti et idcirco omnes a nobis eque honozandi. **Q**uod si alicui illozum specialis honor est exhibend' beato **P**etro per que regio nostra conuersa est ad fide illi iudico esse impendendum. **I**psum specialem apostolum nobis christus destinauit. **B**eatus vero heribertus et successor eius peregrinus **C**olonienses archiepiscopi in ciuitate **C**olonia omnibus apostolis vnam ecclesiam conuentualem condiderunt in quibus omnibus simul equalis honor idem qz seruicium exhiberetur. **Q**antum enim mereantur in ecclesia eadem **C**hristo eius qz apostolis digne seruientes ex modico quod sequitur poteris perpendere.

Capitulum. lxiij

Quam incendium illud maximum quod erat sub **A**dolpho archiepiscopo magnam partem ciuitatis **C**olonienſis consumpsisset. **M**ulier quedam que ecclesie sanctorum apostolorum pro sua mercede braxare consueuerat domum ligneam prope positam habebat. **C**um incendium ex vicinis domibus propinquasset filia eius vasa et suppellectibilem efferre cepit. **Q**uod vbi mater comperit restitit dicens. **N**oli filia noli sed omnia refer in domum. **S**ic qz clausa domo mater spes habens in sanctis apostolis ecclesiam eorum adijt sic qz orauit. **S**ancti apostoli si vnqz vobis fideliter digne qz seruiui. custodite domum meam et vasa vestra. **M**ira fides femine mira et virtus apostolorum. **Q**ui propriam ecclesiam ex parte concremari permiserunt braxatricis sue domum in medio flammis positam non sine admiratione multorum illesam seruare curauerunt. **A**pollonius **V**alde honorandi sunt apostoli per quos mundus iste iudicabitur. **C**esarius. **H**ec mihi reuocant ad memoriam cuius cuiusdam dictum siue factum relatione dignum.

Capitulum. lxiij.

In **C**olonia burgenſis quidam erat homo diues ac potens **K**arolus nomine pater domini **K**aroli abbatis quandoqz **V**lariensis. **H**ic cum audisset quia apostoli iudicaturi essent cogitauit intra se dicens. **P**eccatum graue est et lapides anchorari valde sunt ponderosi. **E**nam ergo lapides tales ad futuram fabricam sanctorum apostolorum vt cum in die iudicij opera mea

Octava Distinctio De diuersis visionibus.

bona necnō & mala posita fuerint in statera apostoli qui iudices erunt istos lanci opera mea bona continenti immittent & mox preponderabit. Emit ergo nauim plenā lapidibus quos per currus portari & iuxta ecclesiam apostolorum deponi fecit. Quem cum canonici interrogassent quid sibi vellet per lapides illos. Respondit. Aliqua dierum renouanda est ecclesia ista & tunc erunt vobis necessarij. Non multo post cū extenderetur ecclesia occasione vt puto eorūdem lapidum in fundamento positi sunt. Hec de apostolorū visionibus dicta sūt. Nunc aliqua tibi dicam de martiribus. **¶ Apollonius.** Quid faciant martires. quare martires dicantur. vel quot sint genera martirij prius mihi edicas. **¶ Cesarius.** Facilis horum solutio est.

Capitulum. lxxij.

Quasi non pena facit martires. Duo enī latrones Christo affixi sunt hic inde. Unus martir effectus est propter virtutez cōfessionis. alteri pena sua initium fuit eterne damnationis. Martires. n. grece testes dicuntur latine eo q̄ pro testimonio fidei occisi sunt. Fūt autem quatuor genera martirij. Quidam occisi sunt propter solam innocentiam. vt Abel. Alij propter iusticiam. vt prophete & Johannes baptista. Alij propter zelum legis. vt septem fratres Machabei. Alij propter fidez Christi vt apostoli eorūq; successores et hi antonomatice dicuntur martires id ē testes quia sanguinis sui effusionē fidei Christi subscripserūt. **¶ Apollonius.** Attendant sancti cum a nobis venerantur. **¶ Cesarius.** Etiam Adhuc enim per diuersas visiones suas manifestant mortalibus reliquias. vt veneratibus illas debitores fiant.

Capitulum. lxx.

Quando renouata est ecclesia Bunnensis quorundam martiruz corpora ex sacra legione thebeorum illic reperta sunt. Ex quibus cum vnum corpus integrum et preterea pars alterius martiris nobis data fuisset cuidam adolescenti talis de eis visio ostensa est. Viuebatur sibi in somnis stare iuxta scrinium earundem reliquiarum. Cui cum quidam diceret nosti quid in isto scrinio contineatur et monachus responderet etiam corpus martiris nostri. Ille subiunxit. Falleris nā vir vnus et dimidius in eo iacent. Quod vsq; ad illud tempus omnes nos latuit. Tante enim virtutis sunt eadem sacra ossa vt aqua superfusa varijs infirmitatibus sit medela. Maxime tamen sanat tumores ac inflationes. Quod vero fidelibus in periculis succurrant visio subsequēs declarat.

Hoc
cu
bor
pōtantes
necnō & cō
io est omni
genitius
bonas in d
ro minus
illius patron
currūt In
numeros plu
uis querē
bas in pōtē
glet quas
nis terror
fio qui mar
mini relata
que dicta sūt
buis ire ad
nō respiciant

Berr
nola
capit
omni moueri
p capiti lat
& morib' libo
rā tūlles
pphetica iere
pora scōp
pamē fāctū
us ab heri
na lantā. In
q̄ vt notare

Capitulum. lxxj.

Hmo gratie. m. cc. xvij. cruce signati ex tota Alemania ac Frissa cū trecētis fere nauibus circa idus iulij intrauerūt portum vlixis bone In quo dū p aliquot dies morarent plures naues illic expectantes ad petitionē Seueri epi iā dicti ciuitatis et episcopi ebozensis necnō ⁊ tēplarioꝝ atq; hospitalarioꝝ castrū saracenoꝝ noie alkazer id est omniū carcer obfederūt. Sexta vero feria post natiuitatē beate di genitricis marie cōgregati sunt cōtra eos quatuor saracenoꝝ reges habentes in exercitu suo ad centum milia pugnatoꝝ. Quibꝫ christiani nūe ro minores h̄ fide maiores sanctum Jacobū beatūq; Vincētū regionis illius patronū et alios si quos poterant sanctos inuocantes hostibus occurrerūt In primo vero cōgressu vnus regū cecidit interfectoꝝ nō erat numerus. plurimi captiuati sūt Qui cū per exercitū ducerentur a christi/ ani s querebant signa victoꝝum asserentes cādidissimaz aciez cruces ru beas in pectore gerentes. suozū multitudinē in fugam conuertisse. Insuper galee quas per mare contra christianos cōduxerant celestis illius visio/ nis terrore sunt fugate. Quod peregrini audiētes gratias egerūt Chri sto qui martirum suozum auxilia eis destinare dignatus est de celo. Hec mihi relata sunt ab his qui certamini interfuerūt et ex ore saracenoꝝum que dicta sunt audierūt. ¶ Apollonius. Est ne peccatū cū martirum reli quijs ire ad exquisita nature? ¶ Celarius Peccatū ē si gestātes illas nō excusauerit necessitas. Sancti nō abhorret fetozē nature sed culpe.

Capitulum. lxxij.

Bernhardus mōachus noster tempore quodā ante cōuersionem nescio quo iturus. reliquias beatoꝝum martirū Johānis et pauli i capsula ad latus portabat. Quē cū carnis incētiua ad delectati/ onem mouerēt. sancti martires qz motus illicitos restringere nō conareē p capsellā latꝫ eius dure satis tundere ceperūt. Qd cū ille nō aduerteret ⁊ motibꝫ libidiosis q̄scētibꝫ ec̄ tūsiōes cessarēt p horas aliquas cū ite/ rū titillacōes surgerēt renouate sūt ⁊ pūctiōes. Ac si s̄cti suū baiulū voce pphetica increparēt dicētes. Mūdare. q̄ fers vasa dñi. Vasa dñi sunt coz/ poza scōꝝ. Hic ē q achimelech sacerdos cū hesitarz pueris dauid dare panē s̄ctū. dauid r̄ndit Et quid ē si de mulieribus agitur? continuius nos ab heri ⁊ nudius terciꝫ qn̄ egrediebamur ⁊ fuesit vasa. i. cozpa puero rum sancta. i. munda a concubitu. Et sicut retulit predictus Bernardus moꝝ vt notare cepit penam inquantum potuit compescuit culpaz ex hoc

discēs q̄ sanctis placet nō solū mūdicia mētis s̄ et corporis. **A**pollo
nius. Quid sentis de predicatoribus illis qui tm̄ propter questū sancto
ruz reliquias circumferunt multosq; decipiunt? **C**esarius. O sancti ad ta
lium trumphas indignentur dicam tibi quod monachus quidam de
Bri Wilre mi
hi recitauit.

Capitulum. lxxij.

Quando ecclesiam suam monachi iā dicti cenobij ampliare dispo
suerūt per quosdā sacerdotes seculares in lingua potentes et ad
emungēdum pecunias efficaces dentem patroni sui beati ponti
ficis Nicolai ad diuersas transmiserunt p̄nuncias. Erat enim cristallo in
clusus. Die quadam cū predicatorēs cōducticij inhoneste se gerēdo vas
tantarū reliquiarū circūferrēt cristallus crepuit ac si illorū blasphemias
pōtifer reuerendissimus sustinere nō posset. Quo miraculo viso monachi
dentem retulerūt neq; ad tale opus vltra euz de monasterio efferi passi
sūt. Ego rupturam eius cristalli vidi. **A**pollonius. Quid est q̄ quidam
martires alijs maiora signa faciunt post mortē. Est ne hoc ex aliqua emi
nētia s̄ctitatis? **C**esarius. Sicut superius dixi miracula nō sūt de sub
stantia meriti sed signa s̄ctitatis. Quidā sancti in vita sua multa signa
faciūt et post mortē quiescunt. Alij econuerso quia nulla s̄ctitatis sue i
dicia in mundo dederunt. post
mortem miraculis clarescunt.

Capitulum. lxxix.

Beatus vero Thomas episcopus Cātuarieus qui nostris tēpo
ribus pro ecclesie libertate vsq; ad mortē dimicauit nullis mira
culis in suis persecutionibus coruscavit satisq; de illo post occisi
one disputatū est. Quidā dixerūt eum dānatū vt regni proditorē alij
martirem vt ecclesie defensorē. Eadem questio Parisius iter magistros
vtilata ē. Nā mgr̄ Rogerus iurauit illū dignū fuisse mortē. q̄ si nō tali.
bti viri ostāciā iudicās cōtūaciā Ecōtra mgr̄ Petrus cātor iurauit esse
martirē deo dignū vtpote p̄ libertate ecclesie cruciatū. Quorū q̄stionē
Christus soluit cū multis q̄ magnis illū signis gloriificauit. Non ideo tam
apostolus siue alijs magnis martirib; i meritis p̄ferēdo ē q̄ tāta q̄ tā crebra
miracula p̄ mortē fecisse nō legūt. Simile hēs de scō Annoe Coloniēsi
archiepiscopo. Cui cū p̄ mortē multi detraherēt dicētes eū ecclesiaz fuis
se dimēbratorē q̄ ciuiū suoz excecatorē. dñs de' in trāslacōe illius quāte
s̄ctitatis eēt signis plurimis oñdit. **A**polloni'. Probabile ē qd̄ dicitis
s̄ aliud ē qd̄ me mouet. Sepe cōtigit vt p̄ reliquijs s̄ctoz alie res habe
antur q̄ pro veris falsa venerentur. Videntur tibi huiusmodi venerato
res peccare an mereri? **C**esarius. Meo iudicio ignorantia in talibus

De
emilia calp
quandocq; d
noscuntur.
M
in cuius do
Thomas p
les auons
lit. et tunc cū
le hoc minus i
frum sacre
maris ecclē
ppones. Hoc
votum iēdit
le dicit mōdo e
Hoc
necnot
quoniam
cutionis omi
nibus corde
polita anto
tum est mart
quibus data
Qui ubi vider
sec solentia el
tinem confite
quidam mart
Plus carri
me macrone
episcopum t
quis quibus d
Colonia. **C**
antiano pau

excusat culpam. pietas meretur gratiam. Hoc verum esse certum est quia quandoq; dominus per falsas reliquias ad honorem sanctorum quib; ascribuntur. et fide honoratibus illos miracula operatur. Verbi gratia.

Capitulum. lxx.

Miles quidam predictum martirez beatu Thomam cantuariense ardentissime diligens si aliquid de illius posset habere reliquijs circumqua; inuestigauit. Hoc cum audisset quidam dolosus sacerdos in cuius domo hospitabatur ait illi. Ego frenuz quo diu vsus est beatus Thomas penes me habeo. et sepe virtutes eius expertus sum. Quod miles audiens et ita esse putans sacerdoti pecuniam postulatam letus obtulit. et frenu cum multa deuotione recepit. Deus vero cui nihil est impossibile fide militis remunerare volens ad honorem sui martiris multa per idem frenum facere dignatus est miracula. Quod miles considerans in honore martiris ecclesiam condidit loco reliquiaru frenu sacerdotis pessimi in ea reponens. Hic sit finis de visionibus martiru q; copendio vti volens ad ordinem festino confessorum. Apollonius. Qui sint confessores et quare sic dicti mihi edicito postea visiones subiugas.

Capitulum. lxxj. Cesarius.

Ad ordine confessoru pertinet pontifices abbates. clerici. monachi. necnon et layci. religiosi. Christu vita et ore confitentes et sine sanguinis sui effusione a deo cum que confessi sunt migrates. Tempore persecutionis omnes christiani confessores dicti sunt Christus in suis tribulationibus corde et ore confitentes. maxime cum hi qui pro illo passi sunt. Qui postea antonomatice dicti sunt martires et nomen confessorum specificatum est maxime ad sacerdotes domini peccatorum confessiones recipientes quibus data est a domino potestas ligandi atq; soluendi. Apolloni? Qui tibi videntur maiores martires an confessores? Cesari?. Questio hec soluenda est secundum excessus et excedentia licet ordo martirum ordinem confessorum precellat dignitate quidam tamen confessores quibusdam martiribus merito longe sunt superiores. Unde habes in hymno Plus currit in certamine confessor iste sustinens qm martir idem sufficiens mucrone fundens sanguinem. Ecce exemplum. Certum est ordinem episcoporum digniorem esse ordine abbatum. attamen quidam abbates regales quibusdam episcopis gloria et honore maiores sunt. Apolloni?. Consentio. Cesarius. Quanta sit in visionibus beatorum confessorum consolatio paucis tibi explicabo.

Capitulum. lxxij.

Est quidam apud nos conuersus cuius nomē proderē nō licet vīr bone cōuersacionis et sanctum Nicolāū specialiter diligēs. Iste sicut ab ore eius audiui in quadam solemnitate. infra matutinas iam dictum confessozem pontificalibus indutum in choro stare conspexit. De cuius visione que magne fuit reuerencie tantum gaudij cor eius cepit vt sibi altitudine duorum pedum a terra suspensus videretur. Non solum hic beatissimus pontifex perfectorum visitator sed et miserorum in summis necessitatibus esse dinoscitur.

Capitulum. lxxiij.

Nondū duo anni sūt elapsi q̄ in villa quadam iuxta Coloniā sē nuper illic audiui cum preterirez loco furis quidaz deprehensus est. Utrum esset reus vel innocens mihi dici non potuit. Quē cū morti adiudicatum et laqueo collo eius iniecto in patibulo appendissent ille nullum dolorem sustinēs cuz iam mortuus estimaretur clara voce clamauit. In vanum laboratis non poteritis me strangulare sanctus episcopus dñs meus Nicolaus mihi assistit. En video illū. Quod multi audientes et ita esse experimento cognoscentes putantes eū innocentē ob honorem sancti Nicolai depositum abire permiserūt. Qui brū vīre ad memoriam sui liberatoris currens gratias egit se a suspendio illius meritis absolutum proclamās. **A**pollonius. Audiui ab infancia q̄ sanctus Nicolaus omnes episcopos misericordia precellat. **C**esarius. Tante pietatis ē et misericordie vt et malos a morte sicut dictū ē sepe liberet et bonos mori desideret. Illos vt emēdētur. Justos vt eterna beatitudine fruānt. Reuera dissolui et esse cum Christo multo melius est. Et beati sunt mortui qui in domino moriuntur.

Capitulum. lxxiij.

Adam mōachus de Lucka cui? i superioribus memini in quadā cōuētuali ecclesia Saxōie q̄ Bucka dicit̄ scolas frequētauit. Cūq̄ i cimiterio multi lateres eēnt repositi ad fabricā oratorij ipse sicut puer vnū ex eis tulit et eo sculpere cepit. Qd̄ cū mgr̄ eius vidisset terruit eū dicēs. Depone laterē qz excōicat̄ es. Ad qd̄ v̄bū puer territ̄ mox cepit ifirmari. Cūq̄ iualescēte morbo ad extrēa deuēssz. et iā morituro data cādela fuisz in manū duos pōtifices beatum scilicet Nicolaum et sanctum Paternianū prefate ecclesie patronū corā se stare vidit et cognouit

Stabant autē in habitu pōtificiali et in claritate magna. dixitq; ad sãctũ Paternianũ **Beatus Nicolaus** Vis vt tollamus puerũ nobiscum? Respondit ille. Non. quia in alio ordine morietur Sicq; disparuerũt. Eadez hora puer cõualecēs surrexit. et magistro eius qui presēs fuerat tũc t̃p̃is miraculum diuulgante in ecclesia est opulsatum. et ad honorẽ tãtorũ pontificũ. **Te deũ laudam?** decãtatũ. **Hec** mihi ab eodẽ **Adã** nup̃ relata sũt.

Capitulum. lxxv.

In villa que Leiglinge vocatur et circa duo miliaria distat a Colonia ante hoc septennium cõtiguit quod diciturus suz. Puer qdã simplex cuiusdã matrone illic pecora paut. **Hic** beatũ **Nicolaũ** in t̃m diligebat. vt singulis diebus medietatẽ panis sui i hõre illius pauperibus erogaret **Oratiõibus** etiã assiduis miãz eius interpellabat. **Cuius** deuotis obsequijs beatus pontifex delectatus die quadã ei in agro apparēs in forma et habitu venerandi senis. ait. Puer bone mina gregez domũ. **Cui** cũ ille r̃nderet. dñe adhuc nimis est mane si hoc facerem dñã mea increparet me sabiũxit sanctus. **Fac** quod dixi qz hodie ãte solis ocubitũ moreris. **Ad** quod puer territus cum interrogaret eũ. dñe q̃s es? **R̃ndit** ille **Ego** sũ **Nicolaus** episcopus quẽ semper exoras et cui prandi ola tua diuidere cõsueuisti modo veni remunerare te. **Vade** ergo ad hospiciũ tuum et accipe corpus dñi et prepara te. quia hodie vt dixi morieris. **Sicq;** disparuit. **Cumq;** puer cum ouibus reuersus fuisset et dñã eius interrogasset quare tam mane venisset respõdit. **Necessitas** opulit me qz ante noctem moriturus sum. **Et** illa **Deliras** **Reduc** ergo gregem ad pascua quia non morieris. **Qui** statim in lecto se reclinans cum sacerdotem petiuisset et ille venisset. **Dit** ei matrona **Timeo** puerum istum aliquid fantasie vidisse. inuestigate ab eo diligenter quid viderit quid habeat vel q̃ re talia loquatur. **Quod** cũ fecisset sacerdos puer ei visionẽ per ordinem recitauit **De** cuius manibus cum cõmunicasset hora predicta expirauit. **Ecce** in his duobus pueris cognoscere poteritis pietatem sancti **Nicolai** pontificis **Scolarem** consilio sancti **Paterniani** distulit spe vite melioris. **Pastorem** hunc fidelem secum duxit ad pascua eterne viriditatis.

Apollonius. **Quia** sanctus **Nicolaus** crebrius alijs pontificibus in ecclesijs tam in scripturis q̃ in picturis representatur vellem si esse posset aliquam videre imaginem faciei illius simillimam per quam memoria ei? menti mee tenacius imprimeretur.

Cesarius. **Ostendam** tibi quãdam mirifice operis yconam que ab eo qui sanctum **Nicolaum** in carne vidit fertur formata et ad illius similitudinẽ depicta.

Capitulum. lxxvi.

In porceto. mōasterio quod iuxta Aquiligrani sitū ē tabula cubi-
talis est imaginē beati pōtificis Nicolai ab umbilico ⁊ sursum in se
repñtās quā beatus Gregorius regis grecie filius ⁊ cenobij eius
dē primus abbas atq; sūdator illuc aduerit. Dicitur eadez fuisse ycona
quā barbarus sicut in miraculis sancti Nicolai legitur tulit et ad custodi-
am sui telonei posuit cuius occasione ad fidez cōuersus est cuz sua perdi-
disset ⁊ cesa imagine eadē recepisset. Plurime per eam virtutes facte sunt
maxime in pregnantibus. Tēpore quodā cū ad domū cuiusdā honeste
matrone in partu laborātis fuisset deportata ⁊ cōtra eā ad parietē suspē-
sa. ea hora qua partū edidit. ne parietē quasi attenderet cunctis qui ad-
erant intuētibus tabula se vertit. Est autē eiusdem imaginis facies oblō-
ga ⁊ obesa multe grauitatis ⁊ reuerētie in fronte caluicies capilli tam ca-
pitis q̄ barbe cādide canicie. Duper verō mōachis cedētibus sātimo-
niales ordinis nostri cū tabula locū receperūt. **Apollonius.** Satis me-
edificat hūilitas beati huius cōfessoris qui se superius cibatur ⁊ gloziatur
in pane pauperis pastoris. **Cesarius.** Quis maior Christo qui in iudi-
cio diciturus est. Esuriui et dedistis mihi manducare? Nullus. Quantū ve-
ro Christo ei⁹ q̄ btis cōfessoribus elemosina placeat vel quā valēter his
qui faciūt illam in piculis succurrat ex sequenti visione demonstrabitur.

Capitulum. lxxvij.

Magister Johannes decanus Aquensis cū scholaris esset tam gra-
uiter tēpore quodā infirmatus est vt cōfessus et inunctus nihil ei
nisi mors esse videretur. Cui cū materia rapta eēt i cerebrū solus
facēs in excessum venit viditq; homines sibi ignotos intrare qui lances
quas manibus portabant cū lignis bruciibus et quadratis ante ipm po-
nebant. Stantibus eis ex vna parte lectuli cōtēplatus est introire tres in-
clitos confessores sanctum videlicet Martinum thuronensem et sanctum
Bodehardū episcopum Hildeshenensem beatumq; Berwardum qui
eum ex parte altera circūstetere in quorum aspectu puer Johannes vni
imponitur lanci et ligna ponderis altere. Cūq; eleuata statera inuict⁹
esset eger minus habens predicti confessoris puerum paruulum et men-
dicum sinui eius imposuerunt. qui simul lancem aduersam mox suspenden-
tes lignis grauiiores apparuerūt. Statiq; Johānes qui mihi vīdēz hāc
retulit i sudorē erūpēs crīsim fecit et de eadē ifirmitate citius cōualuit.
Apolloni⁹. Quid scholaris egrotātis pōderacō vel q̄o pueri pauperis

significat ad
et cōpatus
et s'mari
romos fati
ta. Que q̄
interpellat
Quo ver
des excep
cōmili cal
videt lūc
peccata de
q̄ rita bon
cū rages h
uniret.
vna. Man
Mano ē ai
nel apūg
cata p̄pōt
⁊ peris.
nices alio

Bone
fuit e
apd
dis manū
Valerij acc
oni apū de
vni magis e
glouū illi tri
neq̄q̄ offic
es. Sūq; vū
cū i redim h
tione rediret
quis quodā
Apolloni⁹
vni illos qu
nūli memo

significet adiectio positus ignoro. **C**esarius. Puer idē valde paup̄ erat et respectus cuius in tm̄ miseratus ē Johānes vt ei et panes frequēter daret et matri cōmendaret. Homines barbaros qui eū in lance appēdebāt demōdes fuisse suspicor qui sēper moriētibus se ingerūt ligna pueri peccata. Que qz meritis eius grauiora videātur sancti cōfessores quos sepi⁹ interpellauerat elemosinariū eius lanci imiserūt cuius bñficio adiutus est. Quod vero vita humana qñqz propter elemosinas morti subtrahat habes exemplū in vita sancti Johānis eleymon de Petro telonario pene i cōsimili casu et visione. Ibinc est q nabuchodonosor regi cū se in visione vidisset sub figura arboris ab angelo eē precipiendū Daniel cōsuluuit vt peccata elemosinis redimeret. Qd̄ vero ob peccata etiaz ante tēpus qñ qz vita hominis precipiatur. idē Daniel testis est. Cūqz Balthasar predicti regis filius cū vxoribus et cōcubinis in vasis tēpli dñi cōuiuādo deum irritaret. vidit cōtra se articulos manus scribentis in pariete tria hec verba. Mane thetel phares. Quā scripturā sic Daniel regi interpretatus ē. Mane id ē ante tēpus diu nūerauit deus regnū tuū. et cōpleuit illud. **T**ethel appellus ē in statera et inuētū ē minus habens. s. de iusticia. Et qz peccata p̄p̄oderauerūt eadē nocte occisus est et diuisū ē regnū eius. medis et persis. **A**pollonius. Placet qd̄ dicis. **C**esarius. Tres prefati pontifices alioz triū epoz visionē mihi ad memoriā reuocant relatu dignā.

Capitulum. lxxviii.

Bone memorie Herardus abb̄ clareuallis qui nostris tēporibus fuit cū tempore quodā visitandi gratia pergeret ad claustrum et ap̄d religiosos fratres sancti Mathie hospitaretur eadē nocte diētis matutinis ecclesie criptā solus intrauit et sepulchra s̄ctorū Eucharj Valerij atqz Materni qui Treueroz primi erant episcopi et nostraz regionū apli deuote satis orauit. Maxime tamē petiuit sibi reuelari diuinit⁹ vtrū magis expediret in officio abbacie manere vel illam resignare. Cui gloriofi illi tres p̄sules i multo splēdore simul apparētes dixerūt. Frater nequaquā officii tuū resignes qz i breui cū palma martiri ad nos puenies. Sicqz dispuerūt. Mane cū eēt p̄fecturus p̄posit⁹ sci Simeonis eū vt se cū i reditu hospitari dignaret rogauit qd̄ et p̄misit. Cūqz cōpleta visitatione rediret Treueri de p̄missiōe satis eū penituit. volēs itez orare vbi prius quedā neglecta in prima visitacōe sperās sibi denuo eē reuelāda. **A**pollonius. Que fuerūt illa. **C**esarius. Ibi aia s̄cti Materni fuissz infra illos quadraginta dies quibus sepultus fuerat. Quid plura? Promissi sui memor in domo p̄positi se recepit et sicut ipse pcurauerat in ipsa.

nocte solito maturius surgēs ⁊ matutinas decāans. mō achis relictis ⁊
cōuerso assūpto ad ecclesiā sancti Eucharī prexit criptā intrauit vbi s̄
forma prioris visionis prefatos pōtīfices videre meruit. Ad quē s̄ctus
Eucharīus. Noui ad quōd veneris. Ecce Maternus interroga eū. Qd̄ cuz
fecisset r̄ndit ille Anima mea per illos quadraginta dies fuit in paradiso
⁊ qz sciebat se ad corpus esse reuersurā mercede sibi i celestibus prepara
ta frui nō potuit. Mane ergo i officio tuo qz per palmā martirij cito nob̄
sociaberis. Qd̄ ita factum est. Nam a quodā misero propter zelum ordi
nis latenter interfectus ē. Deinde beatus Pōtīfex adiūxit. Existēte me
in paradiso nil actum ē in mūdo qd̄ nō viderim. Vides quāta sit poten
cia electe anime a corpore exute. Si tanta vidit in terrestri paradiso quā
ta putas videt q̄si fruitur deo? **Apollonius.** Non ābigō. quin oia tūc
sciat et videat. Si s̄ctus Benedictus adhuc existēs corruptibilis ex b̄n/
ficio vnus aīe celos penetrās totū mundum vidit sub vno radio solis
ante oculos suos collectū nō mirū si anima deo vnita cōtemplatur ōnia
Cesarius. Bene sentis ⁊ hic de cōfessoribus sit finis. De visōibus ve
ro quarundam virginum aliqua tibi referam prius tamen de ipso ordi
ne virginali te expediaz.

Capitulum. lxxix.

Quanta ē gloria virginalis vt angelis cōparetur quia qui non
nubēt neqz nubētur. erūt sicut angeli dei. Hinc ē q̄ in taberna/
culo federis tertio opimēto qd̄ erat de pellib⁹ rubricatis quar
tū fuerat suppositū de pellibus iacindinis. p̄ pelles rubrica
tas designatur martiriū qd̄ ē cōsūmatio oim virtutū. p̄ iacindinas quē
aerei sunt coloris virginitas. que vt quidā dicūt sup omnē virtutē ē ⁊ ā/
gelicam redolet cōuersatiōez. Virgines sequūt agnū quocūqz ierit vtro
qz pede. i. integritate mentis et corpis. **Apolloni⁹** Ergo virgies cōtinē
tibus ⁊ cōiugatis maiores sūt. **Cesarius.** Maiores sūt si cōpares sta/
tū ad statū. qz dignior ē ordo virginū q̄ ordo cōiugatoz. Attñ in ordi
ne cōiugatozū vel viduarū multi sūt multis virginibus in merito multo
maiores. qz penes carnis integritatem que virtus nō est. quā etiā infide
les habēt meritum nō consistit sed penes caritatem. Quis ergo audeat
aliquas virgines etiam sanctissimas patriarchis. prophetis. ⁊ apostol⁹
qui cōiugati erant pene omnes anteferre? **Apollonius.** Quid ergo est
q̄ sancti in tantū cōmendant virginitatem? **Cesari⁹.** Ut oñdant quā
tū deo placeat castitas. Hec in vginib⁹ vocat virgitas siue cōtinētia v̄
ginal. in cōiugib⁹ pudicitia cōiugal. in viduis cōtinētia vidualis vnde de

eodē semine quod de manu seminātis cecidit in bonā terrā aliud fecit fru-
ctū tricesimū. Aliud sexagesimū. Aliud cētesimū. Primus debetur coniu-
gatis. secundus viduis et cōtinētibus. tertius virginibus. Et est sepe in p̄-
mio tricesimus maior cētesimo. et hoc propter intēsiōnē caritatis. Hinc ē
q̄ beatam Mariā magdalenā ecclesia i Leranīs anteposuit virginibus
ne illis propter ruinā inferior videatur. Noueris tñ melius eē cōtinere q̄z
nubere qz Christus qui sapiētissimus ē virginitatē elegit et studiū seruan-
de virginitatis p̄ Christo. caritatis virtutē plurimū icendit. Quā sint io-
cunde q̄z salutare visiones sanctarum virginum sequentia declarabunt.

Capitulum. lxxx.

Venerabilis Theodericus eps de Liunia cui supra meminī cū
tpe quodam s̄ctimoniales consecraret sanctaz Mariā magdale-
nā viduis astare vnus monachoz vidit beatā vero Margaretā
virginibus. Inter stantes deābulabāt vocatas p̄ntabant. coronas et ve-
lamina cōponebāt. Erat. n. tali viñōe dign⁹ vtpote vir bon⁹ et religiosus.

Capitulum lxxxi.

Ilario domo ordinis nostri et diocesis Leodiensis mōach⁹
quidam ē Arnolo⁹ nomie vite laudabilis et magnū habēs zelū
circa ordinis disciplinaz. Hic cū ex nimia abstinētia i tātū stoma-
chū suū infrigidasset vt vix aliquos cibos reciperet imo recepta mor eij-
ceret. tpe quodā ad tm̄ deuenit defectuz vt lecto decūbēs mortē mina-
retur. Cui beata Maria magdalena nocte apparēs visibiliter pectore dis-
cooperto cōtra locū stomachi manū misit ac delinuit. Qui ex sacre ma-
nus tactu a deo confortatus est vt mane surgens sanus non absqz ma-
gna fratrum admiratione chorū intraret.

Capitulum. lxxxij.

Recordoz nūc dñe Bertrudis abbatisse de Bouene q̄ satis mi-
rabiliter p̄ visionē cuiusdā sacre virginis sicut ipsa mihi retulit sa-
nata ē. Hec cū penē p̄ dimidiū añū vehemēti dolore oculoꝝ cru-
ciaretur scām Luthildē virginē cui⁹ memoria i eodē cenobio celebris est
studuit inuocare meritis eius sperās adiuuari. Quodā mane in lecto suo
pene ceca iacēs et vigilās iā dictā virginē in veste cāvida coram se stare
conspexit. Cuius oculos cum tam veste q̄z manu terisset. continuo clare
vidit et omnis dolor illa recedēte recessit.

Capitulum. lxxxij.

.D. 2.

In eiusdem sacre virginis altari scilicet p ornato imago gloriose martiris ⁊ virginis katherine lignea ⁊ sculpta decenter stare cōsuevit. Die quadā matrona quedā honesta Alheydis nomine vxor Wyrici militis de gruzue coram illa cū pedissequa sua ad oratiōez stetit. Erat autē imago p negligētiam vt puto sic posita vt pene vultum totaliter haberet ad parietē. Que dū se multū morose in oculis tā dicit ap seminaꝝ verteret clamauit famula. Videte dñā videte q̄liter imago hec regiret se Rñdit illa Et ego video. Viderūt hoc ipsū ⁊ alie mulieres illic stātes vix ānus expletus ē ex quo cōtigit hec visio miraculosa. **A**pollonius. Quia huius sacratissime virginis katherine ossa oleū stillare nō cessāt certū est illā multum eē suauē ac misericordē. **C**esarius. Virtutū earūdem indicū emanans ex ossibus eius ē oleū.

Capitulum. lxxxiii.

Retulit nobis dñs Henricus abbas de stimenu qđ de osse eius dū nobis de eodē pticulam frangeret gutta olei erupit. Quā ne super terrā caderet vix retinuit. Sed quid dicā de gutta cū eius sacra tūba sicut hi qui in instāti de syna venerūt testantur oleo sit repleta. Viderūt. n. caput eius cū capillis ⁊ ossibus natāre i oleo. De quo cuz a monachis loci diuersa vascula sacri liquozis reciperēt tā nobis q̄ ceteri. religiosi reuertētes eadē pro bñdictione diuiserūt. **A**pollonius. Vel lem nūc aliquas de nostris virginib⁹ scilicet vndeciz milibus audire visiones que nos ad āpliorē illarū inatāret veneracōem. **C**esarius. Referā tibi quedā que hñtib⁹ earū reliquias terrozi sint si circa illas fuerint negligētes. cōsolationi autē si habitas venerentur.

Capitulum. lxxxv.

In folcodesrode domo ordinis cisterciēsis que i Thuringia sita ē abbas quidā ante annos paucos defūctus est qui circa sanctorum reliquias satis extiterat deuotus. Unde ⁊ dñs huiusmōi ei visionē ostēdere dignatus est. Nocte quadā in sōnis Colonia in ecclesiā sanctarū vndecim milium virginum se transpositū vidit extra ei⁹ septa iuxta quedā murū tria virginū corpora sepulta intellexit quarū nomia sūt **T**heumata **E**leumata **C**hristācia **M**ox Colonia pgens et locū reuelatū ex cūctis indicijs cognoscens. abbatissā adiit. visuz exposuit ⁊ vt sibi querere liceret quas viderat petiuit ⁊ obtinuit. Ostensus est ei quidā nomine **T**hricus cui cōsuetudo erat earūdeꝝ sacrarum martirum corpora effodere. Cōductus vero ab abbe cū i loco denoiato duos repperissz sarcopha

gos et vno aperto inter ossa sacra pectinē pulcherrimū vidisset cōcupi-
 uit et tulit cūq; chyrothece sue immisū i sinū piecit. **A** quo cuz impediret
 in fodiendo eū extraxit. sup fossā illū ponēs in loco eminēti. **S**upueniens
 quedā ex sorozibus tam curialitate q̄ sāditate pectinis delectata secreta
 tulit et abiit. **C**orporibus vero effossis et in scrinio decēter cōpositis cum
 mane abb cū eis pficisci pposuisset eadē nocte in forma et habitu vrgina
 li illi sōnis appentes dixerūt. **T**ecū ire nō possumus. **Q**uibus cū rōdissz
 quare dilectissime dñe! **R**ōdixit vna. **Q**uia pectinē meū perdidī quem mihi
 mater mea dedit cū de patria mea egrederer. **E**t ille. **Q**uis habet illū dñā
 mea? **R**ōdit. **Q**ñ **U**lric⁹ sepulchrū meū aperuit et vidisset illū chyrothece
 sue imposuit cū qua abscondit illū in sinu suo. **Q**uē cū extractū sup margi-
 nem fosse posuisset supueniens quedā sanctimōialis **F**riderindis nomine
 furata est illum. **M**ane ad abbatisam veniēs ait. **Q**uod ē nomē hominis
 qui virgines has effodit? **R**ōdit. **U**lricus. **E**t adiecit. **E**st hic aliqua do-
 mina que vocetur **F**riderindis? **R**ōdēte ea. **E**tia sbiecit. **P**eto vt vterq;
 vocetur. **Q**uod cū factum eēt ait **U**lrico. **Q**ñ corpora sacra effodisti. pe-
 ctinē ibi inuenisti cetera que supradicta sūt adiūgēs. **R**ōdente illo dñe ve-
 rū est. **C**ouersus ad **F**riderindē dixit. **E**t vos dñā tulistis illū. **Q**ua confi-
 tente subintulit. **R**ogo vt restituatis pectinez qz sine illo meū ire renuūt.
Quem cū celerius retulisset et ab abbate in scrinio posit⁹ fuisset ad mona-
 steriū suū illas deuenit in quo cū multa gloria sūt suscepte et in loco hōe/
 sto locate. **I**n magna fuerāt veneracōe h̄ hoc q̄ diu vixit abbas ille cui
 se reuelauerant. **T**ēpore scismatis qd̄ erat inter **P**hilippū et **O**ttonem re-
 ges **R**omanoz cū diuersa bella occuparēt thuringiam timore illoz eā
 dem sacra corpora cū ceteris reliquijs et ornamētis deportata sūt super
 quādam testudinem locū secretū satis. **H**acē terre reddita cuz singula lo-
 cis suis restituerentur scriniū cum virginibus neglectū est in iā dicta testu-
 dine. **I**nde indignantes duabus vicibus thecā suam terribiliter cōcusse-
 runt. **I**ta vt ab ōnibus posset audiri. **B**is etiaz sacriste in sōnis apparue-
 runt dicentes qd̄ recedere vellent de loco in quo ita haberentur contēp-
 tui. **Q**ue cū non proficerēt neq; concussionibus neq; reuelacōibus in qua-
 dā nocte solenni infra matutinas ante gradū presbiterij stantes et in ha-
 bitu decentissimo omnibus apparētes. **P**rimū inclinauerunt versus al-
 tare deinde more eozum qui in via sunt dirigēdi se vertētes abbati et om-
 nibus inclinantes per qd̄ dā ostium quod pene super clausū erat exierūt.
Quas licet omnes vidissēt estimabāt tamē singuli se illas singulariter vi-
 disse. **D**ictis matutinis vnus monachozum ducto seorsūm abbate confes-
 sus est se ante gradum hora et modo predicto tres speciosissimas vidisse

virgines. Cui cū respondisset Et ego vidi venerūt alij et respōsū ē eis sūt
Cūq; deprehēdisset qd ab omnibus vise fuisset cepit cū omnibus q̄stionar
quenā essent vel que causa foret visionis Cui cū diuersi diuersa r̄nderent
Dit vnus diuinitus vt putō inspiratus Puto eas fuisse sacras illas vir
gines q̄ de Colonia nobis ablate tanto tēpoze super testudinē talem a
nobis neglecte sūt. Statiz accedētes ad scrinium cū nihil in eo reperisset
terrītū abbatē miserūt Coloniā vt illas reduceret. Veniens vero Co. o
niā cū abbatisse et cōuentui rem per ordinem recitasset atq; eadēz vir
gines in locis vnde sublata fuerāt repisset abbati vt sibi redderēt sup
plicanti totus cōuentus respondit. Bene veniāt nobis dilectissime domi
celle nostre bene veniāt. Certe ex quo vobiscū esse noluerūt non eas illuc
remitemus. Datū q; ei est caput cuiusdam alterius virginis euz quo tri
stis repedauit. Nohuc putō eandem Friderundim viuere et vix aliqua
soror est in eadem ecclesia quam tam locūda lateat historia.

Capitulum. lxxxvj.

Sunt apud nos de eodem sacro collegio due sacre virgines etiā
per reuelationes inuente dñā Eufemia abbatissa que āte annos
paucos defūcta est cū adhuc puella esset in scholis Due ei virgines
in sōnis apparuerūt q̄ sub extrema pte dormitorio qd cellario cōtinuum
erat se indigne iacere cōqueste sunt. Illa sicut puella visū vt visū reputās
tacuit. Postea cū esset adulta secundo ei in loco eodem sub forma et ha
bitu speciosissimaz vginū cigulo tenus apparuerūt Quasi dicerēt Exire
de loco isto nō possumus nisi per te Tunc memor p̄ime visionis eaz que
pocior videbatur interrogauit dicens. Quod est nomē tuum? R̄ndit illa
Anastasia. Ab illo tempore Eufemia importune conuētui cepit suggerē
quatinus cellariuz vsq; ad finem dormitorio extenderent. dicens sine am
biguitate duas ibi virgines esse reperendas Pollicebatur etiaz qd tres
solidos cōibus expensis superadderet. Acquieuit tandem cōuentus et si
cut mihi retulit Rembodo cōuersus noster cui idem opus fuerat cōmissū
cum terra tota fuisset eiēda in presentia predicte s̄drimonialis sub funda
mento muri sacra illa duo corpora sūt reperta. Quas illa prius q̄ abba
tissa fieret nobis transmisit et celebrata est de eis eodē die missa solēniter
in cōmētū. **A**pollonius. Non putabam adenus tam efficaces esse vi
siones nocturnas. **C**elsarius. Sepe per ardētia luminaria corpora ea
rūz ostēduntur. nec tñ eadē luminaria vt aiunt quis videre potest nisi cor
poze sit virgo. Multa de huiusmodi visionibus **C**ōradus prior loci s̄cte
Marię dicere cōsuevit. que causa breuitatis omitto. **A**polloni. Placet

ne sacris illis virginib' q' sic ear' corpa p' diuersas prouicias diuiduntur?
Cesari' Ad h. n. se ostendere dignant' vt i multi. loc. ear' meozia habeat.

Capitulum. lxxvij.

Homo quida' religiosus de ordine viatoru' cu' apud quondam ma-
tronam tuiciensem hospitaretur conquestus est illi q' decem annis la-
borasset p' reliquis sanctar' vndecim miliu' virginuz nec aliquid
tamen ex eis posset obtinere. Cuius ad hoc cu' auxilium implorasset. illa
homini copassa ecclesiam earum adiit. sororibus pro eo preces porrige-
re volens. Cu'q' ad tumbam vnius virginis oraret. genu lapidi superposito
qui maximus erat apponens tentauit quod tamen fieri posse non sperauit.
Mira pietas sacrarum martiru'. Vox vt imbecillis femina lapide preffit
modicum ille cessit. adeo vt ea que intus erant videret. Que dum nulluz
adesse conspiceret manum immissa q'ntu' voluit de ossibus tulit dans ea via-
tori. Statim q' lapide qui vix a sex viris absq' instrumentis moueri pote-
rat eadem qua prius facilitate reuoluto. gratias sanctis agens virginibus.
leta redijt ad sua. Sanctoz anime licet semper vultu' cõteplentur diuinu'
habent tñ respectum ad corpora sua q' cu' viderint nos deuotos circa illa
multum in hoc delectantur.

Capitulum. lxxviii.

Qonuersus quida' de ordine nostro cu' ex eadem societate quedam
virginu' capita ad monasteriu' suu' deferret ex deuocõe ea cu' vino
lauit. loca deosculans. Eadem nocte puella valde speciosa in sonis
eide apparuit cõuerso eumq' cõplexans ait. Heri quando caput meum laui
sti tam amicabiliter me deosculatus es ego tibi modo vicem rependam. Il-
le professionem suam cõsiderans vt osculuz puelle vitaret caput retraxit. he-
c ex eode euigilauit. Qui statim intellexit visionem. **A**pollonius. Cuz
in stratis et ortis ciuitatis Colonie beatarum virginu' vndecim milium
passiz ossa reperiantur videtur mihi fieri posse vix quin sepe aliena eis of-
sa admisceatur. **C**esarius. Retulit mihi moach' quida' de veteri mote
in quo amplius q' mille dicuntur esse corpora q' nullas falsas inter se esse
p'ociantur reliquias.

Capitulum. lxxix.

Quodam tempore quoda' cu' plurima illic allata fuisset corpa moachi laue-
runt illa. Cu'q' eadem posuisset sup sedes capituli. panis mudois sub
stratis q' siccaretur fetoz intolerabilis quasi ex eis exhalas omniu'
D. R.

nares infectis. **T**imēs dñs **H**es Winus abbas fetozē eūdez ex aliquo dy
aboli ludibrio fuisse creatū vt p eū deuotionē fratru erga reliquias mar
tirū extingueret assumptis secū sacerdotibus vestes sacras induit cum q̄
bus circa ostiū capituli stans sic ait. **A**diuro te immū de spūs per eū qui
uenturus est iudicare viuos et mortuos ⁊ seculuz p ignē vt si aliquid tui
operis ē in hoc fetore manifestetur ⁊ annihilē. **D**es qz honorē deo ⁊ s̄
ctis his **M**ira res **M**ix verba cōpleuerat ⁊ ecce os grande equinū cūctis
vidētibus de medio reliquiarū exiliēs. extra capitulū quasi turbine impul
sū piedū est. **C**ū quo et omnis fetoz extractus est. aduenit qz odor suauis
simus. **T**ūc omnes deo gratias egerūt qui ⁊ dyaboluz in suo ope cōfu
dit ⁊ sanctos suos glorificauit. **H**ec te de virginibus audiuisse sufficiat.
Referam tibi adhuc vnam visionem mirificam a virgine visaz que supra
dictis ordinibus equaliter conueni
at ⁊ virginum visiones concludat.

Capitulum. xc.

Narrauit michi nuper sacerdos quidam de saxonía in quodā mo
nasterio cuius nomē mihi exprimere nō potuit puellā fuisse pu
lam que tm̄ festiuis noctibus vigilijs solēnibus interesse permit
tebatur ⁊ eisde nōdū expletis ire dormitū compellebatur. **I**n quadam
festiuitate cū magistra. in tertio vt puto nocturno virginē scapulis ad ex
eūdum impelleret ⁊ illa reniteretur nec proficeret. tristis quidē exiuit h̄ iu
xta chorū remanens residua peraudire voluit. **C**ūqz incept⁹ fuisse hym
nus. **T**e deū laudam⁹ celos vidit aperiri ⁊ in ipsos chorū cū cantantib⁹
subleuari. **Q**ñ ventum est ad locū illū. **T**ibi omnes angeli ⁊ reliqua vidit
vniuersos ordines angeloz ⁊ singulorū ordinū angelos singulos demis
sis capitibus flexis qz genibus manib⁹ extēsis deū adorare simul omib⁹
proclamantibus **S**andus s̄ct⁹ sanctus dñs deus sabaoth qui trinitatē
personaz in vnitae eēcie cōfitebātur. **S**imile fecerūt apostoli ad illum
locū **T**e gloriofus aploz chorus. **E**t cū chorus incepisset **T**e pphetaruz
laudabilis numer⁹ oēs patriarche ⁊ pphete predicto mō adorabāt. **V**e
nerūt ⁊ martires in suis distinctiōibus ⁊ in primo versiculo. **T**e martiz
cādidatus laudat exercitus in laudē erūpentes maiestati p̄ciēbāt **I**oē
de cōfessorib⁹ vidit ⁊ virginibus. **C**ūqz extremus hymni versiculus id est
In te pñe speraui nō cōfūdar decātareē chor⁹ ad terrā descēdit ⁊ celū se
clausit. **P**uella ōnia hec vidēs ⁊ suspirās se tāto bono defraudatā ocul⁹
pprijs cōquesta est. **C**ūqz vbertim fleret ⁊ mane sorozib⁹ causā sciscitanti
bus visū dicere nollet magistra eaz aggressa est. **C**ui r̄ndit. **D**eus vobis
ignoscat qz tantā mihi gratiā hac nocte subtraxistis ⁊ recitauit ei visio
nē. **C**ui illa. **N**oli flere bona filia nūqz de cetero te exire cōpellā. **A**pol

loni. Mirifica sūt que recitas **C**esari. Vis nunc audire octauo loco ex his aliqua que visu. auditu. ⁊ gustu percepta sūt. nec tñ p̄dictis ordinibus propter distāciam inseri potuerūt. **A**pollonius. Volo ac desidero. **C**esarius. Sicut in capite huius distinctiōis pm̄issū est. scalā erexi p̄ quā hūane visioni s̄cti cōdescēderent cui⁹ duo latera duo dixi genera visionū corpale et spirituale. Octo etiā inserui scādilia. supremū attribuens Christo reliqua sex. sex ordinib⁹ s̄ctoz de quibus sufficiēter dictū ē. In octauo autem gradu diuersarum rerum visiones locabo primo tamen eam que visa est de loco nostro. **C**apitulum. xcj.

Du anteq̄ cōuētus noster de clauastro emissus fuisset dñs **H**ermān⁹ n⁹ nūc abb loci scē **M**arie tūc simplex mōach⁹ i clauastro. nocte quāda p̄ visu añ gradu p̄sbyterij sibi stare videbat ⁊ dat⁹ ē ei i manus crucifix⁹ vt fieri solet i emissiōe alicui⁹ cōuētus. Stabat ⁊ circa eū viri candidati. Vidit eē i choro flumiū limpidissimū q̄ p̄ vtrūq̄ choz fluebat ⁊ i eo nauis. Quā cōscēdēs cū tā rapidissimus eēt cursus eius vt nauis i vnā colūnarū impēgissz nisi p̄ themōez eius idustria fuisset auersa. n̄ stetit donec veniret ad locū quēdā i firmitorio nostro p̄ximū. Venerūt ⁊ cū eo supradicti viri candidati. Tūc ossa arida hūana cum capitibus ex oī pte mirabili quadā virtute a defozs vltra murū cadebāt. Erāt. n. vt **E**zechiel visionis recordoz multa valde. Stāte cōuentu inter mōtez **S**tromberchz tā dictū locū **S**aluator qui inter eos stare visus ē vnū ex mōachis dure satis retraxit aliū modesti⁹ amouēs statuit. Ecce talis fuit visio. **A**polloni⁹ que ē illius interpretacō. **C**esari. Deus illi p̄stendit que futura erant de loco nostro tūc quidē obscura modo plana valde. Dñs **Philip**pus **C**oloniēsis archieps sciēs ordinē vigere i **H**ēmērode ⁊ de illo lipidissimo fluente ariditatē sue diocesis irrigare desiderās de eadē domo cōuētū sibi dari petiuit ⁊ obtinuit. Electi sūt ex mōachis. xij. ⁊ predictus **H**ermān⁹ i abbatē eis ordinat⁹ ē. Qui añ gradu p̄sbyterij vt lōge añ p̄ uiderat crucē suicipiēs cū eis per nauigiū venit in mōtē **S**trobērg. In q̄ trib⁹ ānis omozati descēderūt i vallē q̄ nūc dicitur vallis s̄cti **P**etri illic muro de quo supradictū ē se cluadētes. Ossa illa arida designāt homies seculares spiritualis gratie imunes q̄ in valle cōuersi sūt ad vitā religiosā. Fluius q̄ p̄ oratoriū cū ipetu fluebat significat dom⁹ ei⁹ religionē q̄ clara ē p̄ puritatē tradicōnū ⁊ ipetuosa p̄ feruorē obseruationuz. De nauim a colūna auertit sine eā nō fuit. **N**ā cū cōuēt⁹ sup̄ p̄fatū vēisset mōtē et multa necessaria deessēt quidā reminiscētes edificiorum et aliorum multozū que dimiserāt et murmurātes vellēt repire dñs **H**ermānus abb cū semel

ac secundo de perseverantia eos monisset nec profecisset quasi themonez
nauez a colūna submouens ait. Cessate stare nullus nostrum reuertetur.
Ego autem themonem abieci. **I**s autē quē dure retraxit **C**hristus cum
alijs quidē scriptus fuerat et nominatus h̄ subsequentis importuna peri
cōe submotus. **I**pse est **J**ohānes sacerdos quē dñs modeste extrahēs se
orsum stare fecit. **C**um conuētū emissus cū conuētū nō stetit quia per licē
ciam extorram remissus est. **H**ec ē visionis interpretatio secundū q̄ ab ip
so didici abbate **H**ermanno. **A**pollonius. **N**ihil hic vt video actū ē si
ne nutu diuino. **C**esarius. **N**auigantibus eis i regno sicut adhuc om
nes qui ex eis viuunt testes sunt viderūt supra se in celo circulus lucidum
et septē in eo soles. **A**pollonius. **Q**uid per circulum vel quid per septē
soles videtur tibi intelligēdum? **C**esarius. **P**er circulū eūdem intelligo
eternitatē sancti spiritus per septem soles septē eius dona quibus bono
exemplo eiu dem congregationis prouincia erat illuminata.

Capitulum. xcij.

Quidam cōuersus qui cū eodem conuētū missus est **R**udolphus
nomine vir bonus ac religiosus cū die quadam de priuata veni
ens illotis manibus oratoriū nostrū intraret et ex ordine se asper
gere teneretur intra suas cogitationes dicere cepit. **A**qua hec sancta ē et
bñdicta nec decet vt manibus immūdis te illa aspergas **C**ui mor i acre
vox clara respondit. **Q**uod ego mundani tu non potes polluere. **E**t cog
nouit ibi magis deo displicere immūdicias cordis q̄ corporis. **I**n ani
me puritate deus delectatur.

Capitulum. xciii.

Monacho cuidā deus ostendere volēs anime sue puritatem in excelsu
sum mentis illum adduxit **I**n quo excessu puerum pulcherrimuz
intra sua viscera cōtēplatus ē. **A**d se autē reuersus intellexit eun
dē fuisse animā suā dei mūere ab oi labe criminū mūdātā. **Q**uer. n. a pu
ritate deus ē. **A**polloni⁹. **P**uto q̄ nō sit tutū si hō mult. solacōes su
as māifestet. **C**esari⁹. **P**er multos labores et tētacōes et h̄ secrete diuine cō
solacōes adipiscuntur. et facile māifestate s̄trahūtur. **U**trumq̄ verum eē
singulis tibi oñ
dam exemplis.

Capitulum. xciiii.

Quam nuper hoc anno scilicet in quadam dōmo sanctimonialium
ordinis nostri a celleraria per totum conuentum pīctancia id est
oua fixa diuiderentur nescio quo calu yna ex eis neglecta ē. **I**n

Distinctio Octava. De diuersis visionibus

tamē arbitroz actū casu sed diuino nutu vt dei gloria manifestaretur in illa **P**acientissime autem defectū illū sustinens imo neglectā se gratulans cum deo gratias referret sūmus ille abbas inuisibilem ei pīctantiāz misit **C**uius inenarrabili dulcedine sic repletū est os eius fauces viscera et venter vt nunq̄ aliquid tale in vita sua sentiret dulcedo nec corporalis erat. Porro in mēte ⁊ anima dulcedine spiritali deus tam copiose visitauit eā vt diceret abbati nostro q̄ omnibus diebus vite sue pīctantijs omnibus carere vellet dūmodo in cōsimili dulcedine ⁊ hoc tm̄ vna vice sibi liceret deliciarī. **P**ro qua idē abbas noster ad eius peticōem pro gratiaz actione hymnū. **T**e deū laudamus. singulis nobis iniunxit. **A**polloni⁹ **S**i deus sic excellenter tantillum remunerat in presēti vita non ābigo q̄n magnas tribulationes mirifice remuneret in futuro. **C**esarius **O** facile huiusmodi consolationes in presenti perdantur. **E**cce exemplum

Capitulum. lxxv.

Qonuersus quidā in **H**emmenrode cum in oratiōibus suis mellifluam diuinitus accepisset dulcedinem et ob hoc sepe labores suos negligeret magister suus crebro eum arguit dicens. frater certis temporibus est orandum et certis temporibus laborandū. **I**lle sicut homo simplex vt increpantem placaret respondit. **O** magister si sciretis causam non mihi imputaretis. **R**ogo vt detis mihi osculum. **P**utabat enim q̄ impressione labiorum eandē posset sentire dulcedinē. **C**ui mox vt osculum dedit ille. gratiā irrecuperabiliter vt puto perdidit iste. **S**imile pene habes supra capitulo. xliij. de cōuerso qui angelū sepe vidit et dicēdo gratiam perdidit. **C**ausas vero subtractionis gratie in presenti plures esse a libi tibi assignaui. **Q**uidam tamē licet alijs sibi diuinitus ostensa referāt non ob hoc gratiam perdunt sicut supradictum est de **H**enrico conuerso in **H**emmenrode.

Capitulum. lxxvj.

Henricus idem cum grangie que hart dicitur preesset et die quadam in maio segetes curtis orationes suas ruminando solitarius circuiret hominem quendam sub arboze piro stilis que illic in agro singulariter sita est contra se stare conspexit. **E**rat enim decentis stature capillis canus barba proluxa tunicam habens talarem et clausaz scapulare vero latum vltra genua longum. erat q̄ vultus eius angelicus. **Q**uem cum propius accedens salutasset dicens. benedicite frater respōdit ille dominus. **E**t adiunxit **Q**uomodo placet tibi ordo tuus

frater conuerso respondente bene. iterum adiecit **B**ene tibi placere deberet quia nulla vita tante perfectionis est in ecclesia dei **C**uius aspectus cum multa conuerso icuteret reuerentiam volens conuersus aliquam ei dare occasionem petendi aliquid ait. **C**ur sic nudis inceditis pedibus. Respondente illo talis est consuetudo nostra. **S**ubiunxit. **P**eto ut mihi liceat vobis dare calceos et nobiscum hodie prandeatis. **E**t recusauit vtrumque dicens **M**odicus cibum mihi sufficit et sociis meis. **C**umque aliqua secrecius tractassent is qui viator videbatur conuerso alium diem ad eundem locum prescripsit in quo modicum discedens in plano loco nusquam comparuit. **Q**uo viso **H**enricus expauit. **I**festinanterque ad claustrum prioris sui **H**ermanno nunc abbati in loco sancte **M**arie que dicta sunt vel gesta per ordines recitauit. **C**ui ille. **C**autus esto frater quia non omne verum est quod verum apparet. **M**ox ut eum videris ex remoto signabis te et cum propinquaueris ei iterum eo vidente signabis te. **D**icetque benedicite. **Q**uod cum fecisset subrisit ille dicens. **I**uste facis signando te. quia non omne verum est quod verum apparet. **N**ecque hoc ipsum habes a te sed prior tuus te docuit. **E**go inquit illum diligo eo quod religiosus sit et amator discipline et quia quotidie orat pro omni ecclesia et ordine. **Q**uod et verum est. **M**entiones etiam habuit domini **E**ustachii abbatis claustrum et domini **H**enrici abbatis nostri in illo aliqua corripuens et in isto plura commendans. **E**t recitauit ei omnia more **H**elisei que in claustrum cum priore sine aliis fuerat locutus. **I**dem ista cum eodem conuersus die quadam dicto expletorio aliquid obtinere niteretur a deo veniens et lacrimis et non profecisset. ille curia clausa ostioque firmato diligenter oratorum ad eum intrauit increpans eum et dicens. **S**tolide putas quod vi possis aliquid extorquere a deo. **S**i non esset tibi modicum paritum propter priorem tuum forte amenciam incurzisses. **I**docte quada cum eodem **H**enricus defuncto aliquo in ecclesiam deportato sedisset ante altare infirmorum **V**iator de quo dicere non possum vtrum angelus fuerit an homo. ei apprensus signauit vbi prior esset. **C**ui cum ille designasset in infirmatorio est signo respondit. **E**go noui hec. bene est ibi. **I**nelinansque coram eodem altari recedens et ante alia tria altaria que sunt in abside simile faciens chorum monachorum intrauit et non comparuit. **S**epe illum testabatur se vidisse in choro circueuntem in multa claritate. **C**ui cum ex parte prioris conuersus tunicam obtulisset et cingulum recusauit cingulo suscepto. **E**go inquit eum dabo bono cuidam monacho **E**berbaceli et magis ei proderit quam si ego vterer illo. **R**emisit ei et cingulum laneum. precio quidem vilissimum sed virtute preciosum. **P**er quod et sanitates facte sunt et plurimum valet contra stimulum carnis. **Q**uem cum etiam rogaret ut se priori ostendere dignaretur respondit. **D**ominus noster nos frequenter mitti iherosalem et

ista equa
me legat
tatis tram
propriet
colonia
nem carna
plo.
Eius
pro
noticias q
vnt
m cu h
sura d
ndis d
frequent
dere d
ole bene
libro. d
Inci
E
que m
fione
Exp
Et
fac
mo
huc q
ppz

Distinctio Octaua. De diuersis visionibus

alia eque remota loca et si videret me prior posset per eius interrogatio-
nes legatio mea impediri. Et adiecit. Dic priori ut sollicitus sit circa exci-
tandos fratres ne dormiant cum pro defunctis cantant quia sicut milites con-
gregantur ad torneamentum Ita anime confluunt ad officium defunctorum.

Apollonius. Puto quod mortui viuis in hoc officio sollicitis dum indigent
vicem caritatis rependant. **Cesarius.** Hoc tibi vno ostendam exem-
plo.

Capitulum. xcvi.

Est quidam canonicus in Aldensele Rudolphus nomine homo grāde-
uus et circa officia diuina valde sollicitus. Nunquam aliquam horam in cho-
ro negligit dummodo incedere possit sicut testis est Alardus noster
nouicius quoniam illius canonicus. Quodam tempore dum defectum nature pate-
retur Ita ut incedere non valens lecto decubaret nec tamen aliquid doloris senti-
ret cum horas suas dicere non possit quosdam viros candidos in suppellicijs et
tortura clericorum certis horis ad eum vidit quod ei omnes horas decantabant. Quibus
dictis dicebant ad inuicem. Modo exeamus et sinamus eum quiescere. Quos cum
frequenter contempleretur et filiam sororis que ei ministrabat non posse illos vi-
dere deprehendisset. Intellexit quod anime canonicorum eius essent quibus
ipse beneficia impediret. Quia ad sacramenta corporis et sanguinis Christi
festino diuersis hic visionibus sinez impono.

Explicit Octaua distinctio.

Incipit prologus in nonam distinctionem

Locuturus tecum de sacramento corporis et sanguinis Christi
cum timore illud attento quod vbi sola fides operatur et ratio iudi-
cium excludit non sine periculo discurritur vnde nil noui siue inu-
sitati inde dicere presumo sed que sancti siue doctores eximij de
illo senserunt summatim replicabo. Adhuc et exempla plurima
que mihi a personis probatis memini recitata. In quibus si aliqua fuerint que
ratione digna ut scrupulus remoueatur tua discutiantur interrogatione.

Explicit prologus. Incipiunt Capitula in distinctionem nonam.

De sacramento corporis et sanguinis Christi Interrogatio. quid sit
sacramentum? que res sacramenti? que causa institucionis? que forma? que
modus conuersionis vel sumptionis? c. **De Hodescalco de Wolmu,**
steine que xpus se ipse in manibus suis vidit. c. **De adolpho sacerdote que**